

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ ΓΙΑ

η.μ.σ.

ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Διεθνών Σχέσεων - Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου

Τμήμα Οικονομικών Επιστημών - Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης

Τμήμα Οικονομικών Επιστημών - Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Τμήμα Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων - Πανεπιστήμιο Πειραιά

Διαπανεπιστημιακό Διατμηματικό

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών

«Τοπική και Περιφερειακή Ανάπτυξη και Αυτοδιοίκηση»

Ανάλυση Οικονομικών Καταστάσεων των ΟΤΑ με τη Χρήση

Χρηματοοικονομικών Δεικτών - Μελέτη Περίπτωσης Δήμος

Κορδελιού - Ευόσμου

Αναστασίου Αριστείδης

Κόρινθος, Σεπτέμβριος 2017

Department of Political Studies and International Relations -University of Peloponnese
Department of Economics - Democritus University of Thrace
Department of Economics - Aristotle University of Thessaloniki
Department of Business Administration - University of Piraeus

Interuniversity Interdepartmental
Master Program in
«Local and Regional Government and Development»

Analysis Financial Statements of Tabs by Using Financial
Ratios - Case Study Municipality of Kordelio - Evosmos

Anastasiou Aristeidis

Corinth, September 2017

Ανάλυση Οικονομικών Καταστάσεων των ΟΤΑ με τη Χρήση Χρηματοοικονομικών Δεικτών - Μελέτη Περίπτωσης Δήμος Κορδελιού - Ευόσμου

Σημαντικοί Όροι: Χρηματοοικονομική Ανάλυση, Αριθμοδείκτες, Ισολογισμός, Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το 2011 το τοπίο στην τοπική αυτοδιοίκηση άλλαξε, καθώς υπήρξαν συνενώσεις Δήμων, με αποτέλεσμα η εικόνα των οικονομικών δεδομένων να μη θυμίζει σε τίποτα την προγενέστερη. Σήμερα έχει παρέλθει ένα σημαντικό χρονικό διάστημα από την εφαρμογή του Καλλικράτη στην τοπική αυτοδιοίκηση και τα διαθέσιμα στοιχεία (ισολογισμοί, καταστάσεις αποτελεσμάτων χρήσης κλπ.) είναι επαρκή, ώστε να εξαχθούν τα πρώτα συμπεράσματα για τον αντίκτυπο του νέου νόμου στην οικονομική κατάσταση του Δήμου. Ειδικότερα ο Δήμος Κορδελιού - Ευόσμου αποτελεί τον δεύτερο μεγαλύτερο πληθυσμιακά Δήμο, από τους Καλλικρατικούς Δήμους του Νομού Θεσσαλονίκης. Από την ανάλυση της βιβλιογραφίας, ελάχιστες ερευνητικές προσπάθειες έχουν διενεργηθεί αναφορικά με τον Δήμο Κορδελιού – Ευόσμου. Για αυτό το λόγο σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η διερεύνηση της οικονομικής κατάστασης του Δήμου Κορδελιού - Ευόσμου κατά την περίοδο 2011-2015. Πιο συγκεκριμένα στο πλαίσιο της εν λόγω διπλωματικής εργασίας προσεγγίζεται και αναλύεται η οικονομική κατάσταση του Δήμου Κορδελιού – Ευόσμου, με την μελέτη – ανάλυση των οικονομικών καταστάσεων του Δήμου για την αντίστοιχη περίοδο με την χρήση χρηματοοικονομικών δεικτών και την εξαγωγή συμπερασμάτων που θα βοηθήσουν στην καλύτερη κατανόηση της κατάστασης του Δήμου Κορδελιού - Ευόσμου. Τα αποτελέσματα έδειξαν βελτίωση της οικονομικής κατάστασης του Δήμου, αλλά και την εξάρτηση του από τις κρατικές επιχορηγήσεις.

Analysis Financial Statements of Tabs by Using Financial Ratios - Case Study Municipality of Kordelio - Evosmos

Keywords: Financial Analysis, Ratios, Balance Sheet, Income Statement

ABSTRACT

In 2011, the landscape in the local government changed, as municipalities were merging, so the image of the financial data did not reminisce to the previous one. Today, a significant period of time has elapsed since the implementation of the Kallikratis administration plan in local government and the available data (balance sheets, statements of income, etc.) are sufficient to draw the first conclusions on the impact of the new law on the financial situation of the Municipality. In particular, Municipality of Kordelio - Evosmos is the second largest in population municipality, in comparison to the rest municipalities under the Kallikratis administration plan of Thessaloniki's Prefecture. From the analysis of the bibliography, few research efforts have been carried out with respect to the Municipality of Kordelio - Evosmos. For this reason, the purpose of this paper is to investigate the economic situation of the Municipality of Kordelio - Evosmos in the period 2011-2015. More specifically, in the context of this diplomatic thesis, the financial situation of the Municipality of Kordelio - Evosmos is analyzed by the study - analysis of the financial statements of the Municipality for the respective period, using the financial indicators and drawing conclusions that will help to better understanding the situation of the Municipality of Kordelio - Evosmos. The results showed improvement of the economic situation of the Municipality, as well as its dependence on state subsidies.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	1
ABSTRACT	2
ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ	3
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ	5
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ	6
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Εισαγωγή – Επισκόπηση Ερευνών	7
1.1 Εισαγωγή – Σκοπός – Μεθοδολογία.....	7
1.2 Επισκόπηση Ερευνών για τους Ο.Τ.Α.....	8
1.3 Η Διάρθρωση της Εργασίας.....	10
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Θεωρητική Προσέγγιση	11
2.1 Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α΄ Βαθμού.....	11
2.2 Οικονομικές Καταστάσεις των Δήμων.....	12
2.2.1 Ο Προϋπολογισμός των Ο.Τ.Α.....	12
2.2.2 Ο Ταμιακός Απολογισμός των Ο.Τ.Α.....	13
2.2.3 Οικονομικές Καταστάσεις.....	14
2.3 Η Απλογραφική Λογιστική των Δήμων.....	16
2.4 Η Διπλογραφική Λογιστική των Δήμων.....	17
2.5 Το Σχέδιο Λογαριασμών του Κλαδικού Λογιστικού Σχεδίου Δήμων.....	19
2.6 Αριθμοδείκτες Αξιολόγησης Οικονομικών Καταστάσεων Δήμων.....	21
2.7 Αριθμοδείκτες Βάσει των Οικονομικών Καταστάσεων.....	22
2.7.1 Αριθμοδείκτες Δομής Οικονομικών Καταστάσεων.....	22
2.7.2 Αριθμοδείκτες ανά Κάτοικο.....	22
2.7.3 Αριθμοδείκτες Αποδοτικότητας.....	23
2.7.4 Αριθμοδείκτες Ρευστότητας.....	23
2.7.5 Αριθμοδείκτες Δομής Κεφαλαίων.....	24
2.7.6 Αριθμοδείκτες Κυκλοφοριακής Ταχύτητας.....	25
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Μελέτη Περίπτωσης Δήμου Κορδελιού - Ευόσμου	26
3.1 Ανάλυση Εξωτερικού Περιβάλλοντος.....	26
3.2 Ανάλυση Εσωτερικού Περιβάλλοντος.....	27
3.3 Ανάλυση με Βάση τις Οικονομικές Καταστάσεις του Δήμου.....	28
3.3.1 Διαχρονική Σύγκριση Καταστάσεων Κοινού Μεγέθους.....	28

3.3.2 Διαχρονική Σύγκριση Καταστάσεων Ποσοστών Τάσης	34
3.4 Αριθμοδείκτες ανά Κάτοικο	37
3.5 Αριθμοδείκτες Αποδοτικότητας.....	40
3.6 Αριθμοδείκτες Ρευστότητας	41
3.7 Αριθμοδείκτες Δομής Κεφαλαίων	44
3.8 Αριθμοδείκτες Κυκλοφοριακής Ταχύτητας.....	46
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Συμπεράσματα - Προτάσεις	48
4.1 Συμπεράσματα	48
4.2 Προτάσεις	50
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	54
Π1. ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΙ ΧΡΗΣΕΩΝ 2011– 2015	54
Π2. ΠΙΝΑΚΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΚΟΙΝΟΥ ΜΕΓΕΘΟΥΣ	60
Π3. ΠΙΝΑΚΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΩΝ ΑΝΑ ΚΑΤΟΙΚΟ.....	61
Π4. ΠΙΝΑΚΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΩΝ ΔΟΜΗΣ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ	62
Π5. ΠΙΝΑΚΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΩΝ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΚΗΣ ΤΑΧΥΤΗΤΑΣ	62
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	63

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 2.1:	Ομάδες Λογαριασμών Γενικής Λογιστικής	20
Πίνακας 3.1:	Κατάταξη Προσωπικού ανά Διεύθυνση	27
Πίνακας 3.2:	Ισολογισμοί Χρήσεων 2011 – 2015	29
Πίνακας 3.3:	Ανάλυση Υποχρεώσεων	32
Πίνακας 3.4:	Συνολικό Έλλειμμα	33
Πίνακας 3.5:	Κατάσταση Ποσοστών Τάσης	35
Πίνακας 3.6:	Αριθμοδείκτες Εσόδων ανά Κάτοικο	37
Πίνακας 3.7:	Αριθμοδείκτες Εσόδων / Εξόδων ανά Κάτοικο	38
Πίνακας 3.8:	Αριθμοδείκτες Ενεργητικού ανά Κάτοικο	39
Πίνακας 3.9:	Αριθμοδείκτες Αποδοτικότητας	40
Πίνακας 3.10:	Αριθμοδείκτες Ρευστότητας	41
Πίνακας 3.11:	Αριθμοδείκτες Δομής Κεφαλαίων	44
Πίνακας 3.12:	Αριθμοδείκτες Κυκλοφοριακής Ταχύτητας	47

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Διάγραμμα 3.1:	Λογαριασμοί Ενεργητικού	30
Διάγραμμα 3.2:	Λογαριασμοί Παθητικού	30
Διάγραμμα 3.3:	Λογαριασμός Υποχρεώσεις	31
Διάγραμμα 3.4:	Ανάλυση Υποχρεώσεων	32
Διάγραμμα 3.5:	Συνολικό Έλλειμμα	33
Διάγραμμα 3.6:	Αριθμοδείκτες Εσόδων ανά Κάτοικο	37
Διάγραμμα 3.7:	Αριθμοδείκτες Εσόδων / Εξόδων ανά Κάτοικο	38
Διάγραμμα 3.8:	Αριθμοδείκτες Ενεργητικού ανά Κάτοικο	39
Διάγραμμα 3.9:	Αριθμοδείκτες Αποδοτικότητας	40
Διάγραμμα 3.10:	Αριθμοδείκτης Γενικής Ρευστότητας	41
Διάγραμμα 3.11:	Αριθμοδείκτης Άμεσης Ρευστότητας	42
Διάγραμμα 3.12:	Αριθμοδείκτης Ταμειακής Ρευστότητας	43
Διάγραμμα 3.13:	Αριθμοδείκτης Δομής Κεφαλαίων	45
Διάγραμμα 3.14:	Αριθμοδείκτης Δανειακής Επιβάρυνσης	45
Διάγραμμα 3.15:	Αριθμοδείκτες Κυκλοφοριακής Ταχύτητας	47

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Εισαγωγή – Επισκόπηση Ερευνών

1.1 Εισαγωγή – Σκοπός – Μεθοδολογία

Η οικονομική ανάλυση με τη χρήση χρηματοοικονομικών δεικτών αποτελεί κυρίως εργαλείο των ιδιωτικών επιχειρήσεων για την μέτρηση της αποδοτικότητας τους. Πλέον όμως επιβάλλεται η χρήση αυτών και από τον δημόσιο τομέα ώστε να εξάγονται χρήσιμα συμπεράσματα. Αυτό το εργαλείο το χρειάζονται και οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α) για να εντοπίσουν και να προσπαθήσουν να επιλύσουν τα οικονομικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν. Η εισαγωγή βέλτιστων πρακτικών όπως η χρηματοοικονομική ανάλυση των οικονομικών στοιχείων τους μπορεί να βοηθήσει στην καλύτερη κατανόηση και διοίκηση των Ο.Τ.Α..

Σε αυτό το πλαίσιο σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η διερεύνηση της οικονομικής κατάστασης του Δήμου Κορδελιού - Ευόσμου κατά την περίοδο 2011-2015, με την μελέτη – ανάλυση των οικονομικών καταστάσεων του Δήμου, για την αντίστοιχη περίοδο, με την χρήση χρηματοοικονομικών δεικτών και η εξαγωγή συμπερασμάτων που θα βοηθήσουν στην καλύτερη κατανόηση της οικονομικής κατάστασης του Δήμου. Βασικός στόχος της ανάλυσης λογιστικών καταστάσεων είναι η διευκόλυνση της λήψης αποφάσεων για την σωστή οικονομική λειτουργία του Δήμου. Παράλληλα στόχος της εργασίας είναι μέσα από την εκτενή ανάλυση και παρουσίαση να βοηθήσει μελλοντικούς ερευνητές στις εργασίες τους.

Η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε στην παρούσα διπλωματική εργασία στηρίζεται στη χρησιμοποίηση των ετήσιων λογιστικών καταστάσεων, και συγκεκριμένα στους Ισολογισμούς και στις Καταστάσεις Αποτελεσμάτων Χρήσης, για την εξαγωγή χρηματοοικονομικών δεικτών και την ανάλυση τους με την χρήση του excel. Η παροχή των οικονομικών στοιχείων του Δήμου για την σύνταξη της συγκεκριμένης μελέτης έγινε απευθείας από την Οικονομική Υπηρεσία του Δήμου. Τα δεδομένα που έχουμε στην κατοχή μας θεωρούνται επαρκή και έγκυρα καθώς όλα είναι εγκεκριμένα από το Δημοτικό Συμβούλιο και από τους αρμόδιους ελεγκτές

νομιμότητας. Επίσης είναι δημοσιευμένα στην ιστοσελίδα του Δήμου και στην Διαύγεια.

1.2 Επισκόπηση Ερευνών για τους Ο.Τ.Α.

Στην ελληνική βιβλιογραφία είναι λιγιστές οι μελέτες που σχετίζονται με τα οικονομικά των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και έχουν υλοποιηθεί στα πλαίσια εκπόνησης διπλωματικών εργασιών, κυρίως ελληνικών πανεπιστημιακών ιδρυμάτων. Επιπρόσθετα στην ξένη βιβλιογραφία δεν συναντώνται μελέτες που να ασχολούνται με την ανάλυση της οικονομικής κατάστασης Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης της ελληνικής επικράτειας.

Ο Αλαμπάνος (2007), αρχικά περιγράφει τη μέθοδο χρηματοοικονομικής ανάλυσης. Στη συνέχεια, ακολουθεί η εφαρμογή των μεθόδων οικονομικής ανάλυσης στα δεδομένα των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και μέσα από την ανάλυση ενός δείγματος οικονομικών καταστάσεων είκοσι οκτώ (28) Δήμων από όλη τη χώρα, εξάγει συμπεράσματα για την κεφαλαιακή διάρθρωση, τη ρευστότητα, τη λειτουργία και την αποδοτική αξιοποίηση των πόρων τους. Στην εργασία ξεχωρίζει η κατηγοριοποίηση των Δήμων ανάλογα με το μέγεθος (μικροί, μεσαίοι, μεγάλοι) και την οικονομικό - πολεοδομική συγκρότησή τους (αστικοί - ημιαστικοί – αγροτικοί), γεγονός που βοήθησε στην εξαγωγή χρήσιμων συμπερασμάτων.

Ένα χρόνο αργότερα ο Αλεξόπουλος (2008), μελετά και συγκρίνει την οικονομική κατάσταση δώδεκα (12) Δήμων του Νομού Αττικής χρησιμοποιώντας οικονομικούς αριθμοδείκτες που προκύπτουν από τα απολογιστικά στοιχεία τους για τα έτη 2005, 2006 και 2007. Μέσα από την μελέτη προκύπτουν συμπεράσματα τόσο για τη χρήση των οικονομικών αριθμοδεικτών ως εργαλεία, όσο και για τη συγκριτική αξιολόγηση των ίδιων των Δήμων. Στο θεωρητικό μέρος της εργασίας του καλύπτονται θέματα όπως ο νέος τύπος προϋπολογισμού – απολογισμού των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, οι ομοιότητες και οι διαφορές τους με τους ιδιωτικούς οργανισμούς και η χρήση των αριθμοδεικτών στη χρηματοοικονομική ανάλυση. Τέλος ο ερευνητής εξηγεί τον λόγο και τους αριθμοδείκτες που χρησιμοποιούνται και τον τρόπο που αυτοί σχηματίζονται.

Η χρηματοοικονομική διαχείριση των Δήμων μέσω των προϋπολογισμών και η οικονομική αξιολόγησή τους αναλύεται από την Παυλοπούλου (2009). Επιχειρείται μέσω της εργασίας μια παρουσίαση των Ο.Τ.Α., αναλύεται το άρθρο 102 του Συντάγματος και ο νέος Δημοτικός και Κοινοτικός Κώδικας (Ν.3463/2006). Παρουσιάζει την οργάνωση των οικονομικών υπηρεσιών των Ο.Τ.Α.. Αναλύει τον προϋπολογισμό στις επιχειρήσεις, εξετάζει τον προϋπολογισμό στους Ο.Τ.Α.. Συγκρίνει τον προϋπολογισμό των επιχειρήσεων και των Ο.Τ.Α. και προτείνει την χρήση ορισμένων αριθμοδεικτών, οι οποίοι αναδεικνύουν την χρησιμότητα του προϋπολογισμού. Μελετά με διάφορους αριθμοδείκτες τα προϋπολογιστικά στοιχεία των Δήμων Πατρέων, Ρίου, Μεσσήνιδας και Αιγίου για τα έτη 2005-2006. Τέλος παρουσιάζει ορισμένα βασικά συμπεράσματα και προτείνει λύσεις σχετικά με την χρηματοοικονομική διαχείριση και διοίκηση των Ο.Τ.Α. και τον προϋπολογισμό τους.

Η Καραντάνου (2011), μελέτησε τον θεσμό της δευτεροβάθμιας αυτοδιοίκησης ως προς την οικονομική του διάσταση και στη διατύπωση συμπερασμάτων σχετικά με τις δυνατότητες αξιολόγησης των οικονομικών τους μέσω του προϋπολογισμού. Ανάλυσε το περιεχόμενο του προϋπολογισμού των Ο.Τ.Α. Β' βαθμού, με μελέτη περίπτωσης τριών ενδεικτικών προϋπολογισμών Περιφερειών για το οικονομικό έτος 2011 (Περιφέρειες Ηπείρου, Ν. Αιγαίου και Θεσσαλίας). Η οικονομική ανάλυση των Περιφερειών γίνεται με τη χρήση αριθμοδεικτών, οι οποίοι περιορίζονται σε αριθμοδείκτες στοιχείων του προϋπολογισμού. Μέσω της ανάλυσης των οικονομικών στοιχείων των Περιφερειών φαίνεται η ανάγκη ψήφισης του νέου λογιστικού σχεδίου.

Πιο πρόσφατα η Γεωργαλά (2014), μελέτησε και σύγκρινε της οικονομικές καταστάσεις των Δήμων Χαλκιδέων και Καρύστου για τις χρήσεις 2010 έως και 2012 με τη χρήση αριθμοδεικτών. Αρχικά η ερευνήτρια αναφέρθηκε στο θεσμό της τοπικής αυτοδιοίκησης και την εφαρμογή του προγράμματος «Καλλικράτης». Η εργασία πραγματοποιήθηκε με τη χρησιμοποίηση της μεθόδου των αριθμοδεικτών, για την ανάλυση των αποτελεσμάτων τους.

Μία προσέγγιση των οικονομικών του Δήμου Ξάνθης, επιχειρήθηκε από τον Κρασούλη (2016). Σκοπός της εργασίας του είναι η μελέτη της οικονομικής κατάστασης του Δήμου Ξάνθης κατά την περίοδο 2011 - 2015 και η εξέταση της

δυνατότητας άσκησης του συνόλου των αρμοδιοτήτων του Δήμου αποκλειστικά με ίδιους πόρους.

Τέλος η Ζυμταρούδη (2016), επιχειρεί την ανάλυση και ερμηνεία των οικονομικών καταστάσεων των Δήμων Ιάσμου, Μαρώνειας - Σαπών και Μύκης, δίνοντας την δυνατότητα στους μελετητές να κατανοήσουν την οικονομική κατάσταση και την χρηματοοικονομική διάρθρωση των ανωτέρω Δήμων. Η ερευνήτρια στηρίζεται στη χρησιμοποίηση των ετήσιων λογιστικών καταστάσεων των συγκεκριμένων Δήμων και ιδιαίτερα στους Ισολογισμούς και στις Καταστάσεις Αποτελεσμάτων Χρήσης. Τα αποτελέσματα που εξήχθησαν έδειξαν ότι οι εν λόγω Δήμοι παρουσιάζουν πολλά κοινά σημεία αλλά και πολλές ιδιαιτερότητες.

1.3 Η Διάρθρωση της Εργασίας

Στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται μια μικρή εισαγωγή με αναφορά στην οικονομική ανάλυση με τη χρήση χρηματοοικονομικών δεικτών, παρουσιάζεται ο σκοπός της παρούσας εργασίας και η μεθοδολογία της. Στην συνέχεια γίνεται μία επισκόπηση των ερευνών για τους Ο.Τ.Α. και τέλος παρουσιάζεται η διάρθρωση των κεφαλαίων.

Στο δεύτερο κεφάλαιο αρχικά παρουσιάζεται ένα θεωρητικό μέρος για τις οικονομικές καταστάσεις που εκδίδει ο Δήμος (Προϋπολογισμός, Απολογισμός, Ισολογισμός, Αποτελέσματα Χρήσης κλπ.) και στην συνέχεια αναλύονται οι αριθμοδείκτες που χρησιμοποιούνται για την οικονομική ανάλυση ενός Δήμου.

Στο τρίτο κεφάλαιο υπολογίζονται οι αριθμοδείκτες που χρησιμοποιήθηκαν, με βάση την θεωρία και τα στοιχεία των οικονομικών καταστάσεων του Δήμου Κορδελιού – Ευόσμου και γίνεται προσπάθεια ώστε να ερμηνευθούν με τρόπο που να παρουσιάζει την εικόνα της οικονομικής κατάστασης του Δήμου.

Τέλος στο τέταρτο κεφάλαιο αναφέρονται τα συμπεράσματα που προκύπτουν μετά από την οικονομική ανάλυση του Δήμου Κορδελιού - Ευόσμου και διατυπώνονται προτάσεις για την βελτίωση των οικονομικών του Δήμου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Θεωρητική Προσέγγιση

2.1 Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α΄ Βαθμού

Οι Δήμοι είναι αυτοδιοικούμενα κατά τόπο Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου και αποτελούν τον πρώτο βαθμό τοπικής αυτοδιοίκησης (Άρθρο1 παρ.1 Ν.3852/2010). Είναι ανεξάρτητα νομικά πρόσωπα που συστήνονται από το κράτος με δική τους οργάνωση, προσωπικό και περιουσία που διοικούνται από αιρετούς εκπροσώπους των τοπικών κοινωνιών και ασκούν την εξουσία τους στο πλαίσιο της δράσης και της αποστολής, της αντίστοιχα εδαφικής προσδιορισμένης μονάδας (Μακρυδημήτρης, 2008).

Αρμοδιότητα και αποστολή των Δήμων αποτελεί η διοίκηση των τοπικών υποθέσεων της περιφέρειας τους με σκοπό την προστασία, την ανάπτυξη και τη συνεχή βελτίωση των συμφερόντων και της ποιότητας ζωής της τοπικής κοινωνίας (Άρθρο102 Ν.3463/2006).

Η δομή διακυβέρνησης που αφορά όλους τους Ο.Τ.Α., περιλαμβάνει τους εξής βασικούς φορείς: 1) το Υπουργείο Εσωτερικών, που είναι υπεύθυνο για την εποπτεία των Δήμων, 2) το Γενικό Γραμματέα της Αποκεντρωμένης ο οποίος ελέγχει τη νομιμότητα των αποφάσεων του Δημοτικού Συμβουλίου (Άρθρο 216 Ν.3852/2010).

Με τις τελευταίες νομοθετικές μεταρρυθμίσεις συστάθηκε το «Παρατηρητήριο Οικονομικής Αυτοτέλειας των Ο.Τ.Α.», το οποίο είναι αρμόδιο για τον έλεγχο της ορθής εκτέλεσης του Προϋπολογισμού και της εν γένει πορείας των οικονομικών και της επιχειρησιακής δράσης των Ο.Τ.Α. και των νομικών τους προσώπων, καθώς και την παροχή γνώμης στους Υπουργούς Εσωτερικών και Οικονομικών επί των σχεδίων των προϋπολογισμών των Ο.Τ.Α. με στόχο την κατάρτιση ρεαλιστικών προϋπολογισμών (Άρθρο 4 Ν.4111/2013).

2.2 Οικονομικές Καταστάσεις των Δήμων

Προκειμένου να υπολογισθούν οι αριθμοδείκτες γίνεται χρήση των δεδομένων των ισολογισμών, των αποτελεσμάτων χρήσης ή ταυτόχρονα και τις δύο οικονομικές καταστάσεις. Η σύγκριση των αριθμοδεικτών κάθε χρήσης είναι αυτή που βοηθάει στην παρακολούθηση με συνοπτικό τρόπο των βασικών οικονομικών μεγεθών και μας παρέχει τις πληροφορίες και τα συμπεράσματα για την οικονομική πορεία του οργανισμού την περίοδο που μελετάται εκάστοτε (Ruth, 2003).

Οι οικονομικές καταστάσεις του Δήμου με βάση το Απλογραφικό Λογιστικό των ΟΤΑ είναι οι ακόλουθες:

- Προϋπολογισμός
- Ταμειακός Απολογισμός και
- Τριμηνιαίες Καταστάσεις Εκτέλεσης του Προϋπολογισμού.

Οι οικονομικές καταστάσεις που καλούνται να δημοσιεύσουν οι Δήμοι βάσει του ΠΔ.315/1999 είναι οι ακόλουθες:

- Ισολογισμός
- Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης
- Πίνακας Διάθεσης των Αποτελεσμάτων
- Κατάσταση Λογαριασμού Γενικής Εκμετάλλευσης
- Προσάρτημα Ισολογισμού

Με την ανάλυση των λογιστικών καταστάσεων επιτελείται μία σημαντική λειτουργία μετατροπής πολυποίκιλων στοιχείων από απλούς αριθμούς σε χρήσιμες πληροφορίες (Νιάρχος, 2004).

Βασικός στόχος της ανάλυσης λογιστικών καταστάσεων είναι η διευκόλυνση της λήψης αποφάσεων οι οποίες αφορούν την αποτελεσματική κατανομή οικονομικών πόρων (Γκίκας, 2002).

2.2.1 Ο Προϋπολογισμός των Ο.Τ.Α

Οι δημόσιοι προϋπολογισμοί αποτελούν κείμενα με θεμελιώδη δημοσιολογιστική σημασία και όχι μόνο. Είναι μεν λογιστικά σχέδια που

αποτυπώνουν έσοδα και δαπάνες, αλλά μέσω αυτών εκδηλώνεται η παρέμβαση της δημόσιας εξουσίας στην κοινωνική και οικονομική ζωή ενός τόπου. Ταυτόχρονα αποτελούν την απαραίτητη νομιμοποιητική βάση για κάθε είσπραξη εσόδου και πληρωμή δαπάνης (Σαββαΐδου, 2009).

Σύμφωνα με τον Ν.3463/2006 και το ΒΔ 17-5/15-6-1959, ο Προϋπολογισμός των Ο.Τ.Α. Α΄ βαθμού είναι η διοικητική απόφαση με την οποία προσδιορίζονται τα έσοδα και τα έξοδα για ένα οικονομικό έτος, τα οποία κατατάσσονται σε ειδικούς λογαριασμούς κατά κεφάλαια και άρθρα. Ο Προϋπολογισμός των Δήμων και Κοινοτήτων περιέχει εξουσιοδότηση για την είσπραξη των εσόδων που εγγράφονται στον Προϋπολογισμό και νομιμοποιεί την εκτέλεση των δαπανών μέσω των εγγεγραμμένων σε αυτών πιστώσεων (Σαββαΐδου, 2009).

Η διαδικασία κατάρτισης, ψήφισης, εκτέλεσης και ελέγχου του Προϋπολογισμού ακολουθεί ορισμένες βασικές αρχές. Οι αρχές αυτές είναι κοινές και αποτελούν θεμέλιο για την διαφάνεια, την λογοδοσία και την χρηστή διαχείριση.

- ❖ Αρχή της ενότητας.
- ❖ Αρχή της ετήσιας διάρκειας.
- ❖ Αρχή της καθολικότητας.
- ❖ Αρχή της ειδικότητας.
- ❖ Αρχή της ειλικρίνειας.
- ❖ Αρχή της δημοσιότητας.
- ❖ Αρχή της ισοσκελίσης.

2.2.2 Ο Ταμιακός Απολογισμός των Ο.Τ.Α

Τα οικονομικά αποτελέσματα από την εκτέλεση του Προϋπολογισμού ενός ενιαίου οικονομικού έτους (1/1-31/12), αποτυπώνονται και απεικονίζονται στο λογαριασμό διαχείρισης του οικονομικού έτους που έληξε και συνιστούν την έννοια του Ταμειακού Απολογισμού (Νικολόπουλος, 2004).

Στο σκέλος των εσόδων τα αρχικώς προϋπολογισθέντα, τις αναμορφώσεις, τα προϋπολογισθέντα όπως διαμορφώθηκαν, τα βεβαιωθέντα έσοδα, τα διαγραφέντα, τα

εισπραχθέντα έσοδα και τα εισπρακτέα υπόλοιπα. Στο σκέλος των εξόδων τα αρχικώς προϋπολογισθέντα, τις αναμορφώσεις, τα προϋπολογισθέντα όπως διαμορφώθηκαν, τα ενταλθέντα έξοδα, τα πληρωθέντα, τα πληρωτέα υπόλοιπα, τις αδιάθετες πιστώσεις και τις υπερβάσεις των πιστώσεων.

Ο Απολογισμός υποβάλλεται από τον δημοτικό ταμία στην Οικονομική Επιτροπή του Δήμου μέχρι το τέλος του μηνός Μαΐου του επόμενου οικονομικού έτους από αυτό που αφορά ο Απολογισμός (άρθρο 163 παρ.1 Ν.3463/2006). Αυτή τα προελέγχει και μέσα σε δύο μήνες από την παραλαβή τους (έως 31/7) και το αργότερο μέσα σε 5 ημέρες μετά από την λήξη του διμήνου (έως 5/8), υποβάλλει τον Απολογισμό (και τον Ισολογισμό) μαζί με έκθεσή της στο Δημοτικό Συμβούλιο (άρθρο 13 παρ.2 Ν.3463/2006). Το Δημοτικό Συμβούλιο μέσα σε προθεσμία 2 μηνών αφότου παρέλαβε τα στοιχεία (έως 5/10), αποφασίζει με πράξη του για την έγκριση του Απολογισμού και διατυπώνει τις παρατηρήσεις του σχετικά με αυτόν, σε ειδική για αυτόν τον σκοπό συνεδρίαση (άρθρο 163 παρ.4 Ν.3463/2006).

Ο Απολογισμός μαζί με τις υπόλοιπες οικονομικές καταστάσεις υποβάλλονται στο Ελεγκτικό Συνέδριο και στον ελεγκτή νομιμότητας της Αποκεντρωμένης Διοίκησης το αργότερο σε ένα μήνα για έλεγχο. Περίληψη του Απολογισμού καθώς και ο Ισολογισμός δημοσιεύονται σε τοπική εφημερίδα, στην ιστοσελίδα του Δήμου και αναρτώνται στην Διαύγεια.

2.2.3 Οικονομικές Καταστάσεις

Η λογιστική είναι η επιστημονική τεχνική που ασχολείται με την συστηματική συλλογή των στοιχείων που αφορούν την οικονομική διαχείριση ενός οργανισμού, τα καταγράφει, τα επεξεργάζεται και παρέχει κοινωνικοοικονομικές πληροφορίες που είναι απαραίτητες για την λήψη ορθολογικών αποφάσεων. Υπό αυτό το πρίσμα η λογιστική αποτελεί ένα σύνολο αρχών που εντάσσονται στο ευρύτερο πλαίσιο των οικονομικών και νομικών κανόνων, με γενικά παραδεκτές βασικές αρχές και μεθόδους καταχώρησης, ανάλυσης, παρακολούθησης και παρουσίασης λογιστικών πληροφοριών.

Σκοπός της λογιστικής είναι η απεικόνιση της πραγματικής περιουσιακής συγκρότησης ενός οικονομικού οργανισμού, η παροχή αξιόπιστων ποσοτικών στοιχείων, με βασικό εργαλείο τους λογαριασμούς και τις λογιστικές καταστάσεις και η δυνατότητα διενέργειας πολλαπλών ελέγχων.

Σε αυτό το πλαίσιο η λογιστική ασχολείται με την πληροφόρηση όλων των ενδιαφερομένων. Η πληροφόρηση συντελείτε σε μεγάλο ποσοστό μέσω των οικονομικών καταστάσεων τέλους χρήσης (Ισολογισμός, Κατάσταση Αποτελέσματος Χρήσης, Πίνακας Διάθεσης Αποτελεσμάτων και Προσάρτημα), οι οποίες έχουν την μορφή των προδιαγεγραμμένων εκθέσεων και δημοσιοποιούνται σε τακτά χρονικά διαστήματα. Οι οικονομικές καταστάσεις είναι:

- **Ισολογισμός:** Αποτελεί μία στατική οικονομική κατάσταση, ένα φωτογραφικό στιγμιότυπο εκφρασμένο σε λογιστικούς όρους, που δείχνει τη χρηματοοικονομική θέση της οικονομικής μονάδας σε μία δεδομένη χρονική στιγμή (Σακέλλης, 2003). Χωρίζεται σε δύο μέρη: Στο αριστερό μέρος, που ονομάζεται Ενεργητικό και ομαδοποιείται με κριτήριο τη ρευστότητα. Στο δεξιό μέρος, που ονομάζεται Παθητικό και Καθαρή Θέση και ομαδοποιείται με κριτήριο την ληκτότητα των υποχρεώσεων.
- **Κατάσταση Αποτελέσματος Χρήσης:** Παρουσιάζει το αποτέλεσμα της οικονομικής μονάδας μέσω του συσχετισμού των οργανικών εξόδων και των οργανικών εσόδων (αποτέλεσμα εκμετάλλευσης) και τις έκτακτες ζημιές και τα έκτακτα κέρδη. Μετρά στην ουσία την αποδοτικότητα της λειτουργίας σε κάθε χρήση. Καταρτίζεται υποχρεωτικά στο τέλος της χρήσης σύμφωνα το Ε.Γ.Α.Σ. και δημοσιεύεται μαζί με τον Ισολογισμό, τον Πίνακα Διάθεσης Αποτελεσμάτων και το Προσάρτημα (Λιάπης, 2009).
- **Πίνακας Διάθεσης Αποτελεσμάτων:** Είναι η χρηματοοικονομική κατάσταση που απεικονίζει τον τρόπο διάθεσης των κερδών.
- **Προσάρτημα:** Παρέχει επεξηγηματικές και πρόσθετες πληροφορίες επί του Ισολογισμού και της Κατάστασης Αποτελεσμάτων Χρήσης. Οι πληροφορίες αυτές αφορούν στις μεθόδους αποτίμησης, στις μεθόδους υπολογισμού αποσβέσεων και στις προβλέψεις.

2.3 Η Απλογραφική Λογιστική των Δήμων

Οι κυβερνήσεις έχοντας ισχυρά οικονομικά κίνητρα, όπως η εξυγίανση - εξορθολογισμός των δαπανών, η εξοικονόμηση πόρων σε καιρούς λιτότητας, ιδίως όταν η άντληση δανειακών κεφαλαίων από τις αγορές είναι δυσχερής, η απαίτηση για αποτελεσματικότητα – αποδοτικότητα - οικονομικότητα των προσφερόμενων υπηρεσιών και η μείωση του μεγέθους του δημόσιου τομέα, παρακινούνται να υιοθετήσουν μεθόδους διοίκησης, λογιστικής, προϋπολογισμού και ελέγχου που εφαρμόζουν επιχειρήσεις στο Κεντρικό Κράτος και στους Δήμους (Hood, 1995).

Ο Προϋπολογισμός αποτελεί το μέσο εφαρμογής της δημοσιολογιστικής διαδικασίας, έτσι ώστε να διασφαλίζεται η νόμιμη διαχείριση του δημοσίου χρήματος. Ο Προϋπολογισμός των Δήμων, βάσει του ΒΔ 17-5/15-06-1959 και του Ν.3463/2006, αποτελεί την διοικητική απόφαση με την οποία προσδιορίζονται τα έσοδα και τα έξοδα για ένα οικονομικό έτος, που κατατάσσονται σε ειδικούς λογαριασμούς κατά κεφάλαια και άρθρα (Σαββαΐδου, 2009).

Παραδοσιακά στον δημόσιο τομέα επικράτησε η χρήση μίας απλογραφικής μεθόδου λογιστικής καταγραφής με έμφαση την νομιμότητα στην εκτέλεση του Προϋπολογισμού που ονομάζεται Δημόσιο Λογιστικό (Cohen et al., 2007).

Σήμερα οι Δήμοι εφαρμόζουν το δημόσιο λογιστικό ή αλλιώς λογιστικό των Ο.Τ.Α., μέσα από τον νέο τύπο Προϋπολογισμού της ΚΥΑ.7028/2004 (όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει) και ταυτόχρονα χρησιμοποιούν Διπλογραφικό Λογιστικό σύστημα μέσω του ΠΔ.315/1999. Η αποδοχή του Διπλογραφικού Λογιστικού συστήματος επέφερε σημαντικές αλλαγές στη σύνταξη και στην απεικόνιση των οικονομικών καταστάσεων των Δήμων. Με την δημοσίευση των οικονομικών καταστάσεων πλέον απεικονίζεται η πραγματική οικονομική κατάσταση του κάθε Δήμου και δίνεται η δυνατότητα σύγκρισης των οικονομικών στοιχείων.

Αυτά τα δύο συστήματα λειτουργούν παράλληλα καθώς εξυπηρετούν διαφορετικούς σκοπούς που το καθένα από μόνο του δεν θα μπορούσε να καλύψει. Η διπλογραφική λογιστική είναι ένα εμπειρισταωμένο επιστημονικό εργαλείο που βοηθά στην αξιόπιστη καταγραφή, επιμέτρηση και διοίκηση των οικονομικών πόρων ενός δήμου, ενώ με το λογιστικό των Ο.Τ.Α., απλογραφικό σύστημα με ταμειακή λογιστική βάση μέσα από τον Ταμειακό Απολογισμό και λογιστική με βάση τις

δεσμεύσεις μέσα από τον Προϋπολογισμό μπορούμε να πούμε εκτελούνται διαδικασίες διαχείρισης και λογιστικής αποτύπωσης της εκτέλεσης του Προϋπολογισμού (Καραγιλάνης & Σαββαΐδου, 2011).

2.4 Η Διπλογραφική Λογιστική των Δήμων

Για τους πρωτοβάθμιους Ο.Τ.Α. της χώρας μας, πέραν του λογιστικού των Ο.Τ.Α. που στηρίζεται στην δημοσιολογιστική διαδικασία, εφαρμόζεται και η Διπλογραφική Λογιστική όπως ορίζει το ΠΔ.315/1999, (το οποίο έχει τροποποιηθεί από την ΥΑ.4604/2005. Μεταξύ αυτών των δύο συστημάτων λογιστικής υφίστανται μεγάλες διαφορές, καλύπτοντας διαφορετικές ανάγκες και χρησιμοποιούνται και τα δύο παράλληλα.

Η κυριότερη διαφορά αφορά την αναγνώριση εσόδων και εξόδων, καθώς στην λογιστική με βάση το Απλογραφικό, το έσοδο αναγνωρίζεται με την βεβαίωσή του και το έξοδο αναγνωρίζεται με την εντολή του, στην Ταμειακή Λογιστική θεωρείται έσοδο η είσπραξη μίας βεβαιωμένης απαίτησης του δήμου και ως δαπάνη όταν η εντελλόμενη εξοφλείται, ενώ στο Διπλογραφικό καταγράφεται έσοδο το χρόνο κατά το οποίο θεωρείται απαιτητό (ταμειακή βεβαίωση) και ως δαπάνη όταν αυτή πραγματοποιείται (καθίσταται δεδουλευμένη) και η πραγματοποίησή της αποτυπώνεται (λογιστικοποιείται) στη βάση ενός παραστατικού (Καραγιλάνης & Σαββαΐδου, 2011).

Στο πλαίσιο του Διπλογραφικού αναγνωρίζονται όλα τα στοιχεία του ενεργητικού, οι υποχρεώσεις, τα ίδια κεφάλαια, τα έσοδα και τα έξοδα (με την έννοια της Λογιστικής του δεδουλευμένου). Οι διαφορές μεταξύ Διπλογραφικού και Ταμειακής Λογιστικής εστιάζονται κυρίως στον χρονισμό της αναγνώρισης των δαπανών για τον υπολογισμό του αποτελέσματος και όχι στο είδος της δαπάνης αυτής καθ' αυτής. Πάντως πρέπει να σημειωθεί ότι με το λογιστικό των Ο.Τ.Α. έχουμε μία Ταμειακή Λογιστική η οποία με τις έννοιες των βεβαιωθέντων εσόδων και των ενταλθέντων εξόδων προχωρά κοντά στην αναγνώριση απαιτήσεων και υποχρεώσεων (Κοέν, 2006).

Σύμφωνα με τον οδηγό του Υπουργείου Εσωτερικών παρουσιάζουμε συνοπτικά την κωδικοποίηση των διαφορών του Απλογραφικού και του Διπλογραφικού συστήματος: (<http://www.ypes.gr/diplografiko>).

- Στο Απλογραφικό η υποχρέωση εμφανίζεται με την ενταλματοποίηση της δαπάνης, ενώ στο Διπλογραφικό με την έκδοση του παραστατικού του προμηθευτή ή άλλου τρίτου.
- Στο Απλογραφικό το έσοδο θεωρείται ότι πραγματοποιήθηκε όταν εισπράττεται, ενώ στο Διπλογραφικό όταν βεβαιώνεται.
- Υπάρχει χρονική υστέρηση ανάμεσα στις λογιστικές εγγραφές του Απλογραφικού και του Διπλογραφικού Συστήματος.
- Με το Απλογραφικό έχουμε λογιστική εγγραφή με την ενταλματοποίηση ή την είσπραξη.
- Με το Διπλογραφικό έχουμε δύο εγγραφές: η πρώτη με τη λήψη του παραστατικού και η δεύτερη με την πληρωμή του.
- Στο Διπλογραφικό έχουμε εφαρμογή της κίνησης του λογαριασμού μέσω της χρεοπίστωσης. Στο Απλογραφικό οι λογαριασμοί αυξάνονται (των εσόδων ή των εξόδων). Στο Διπλογραφικό οι λογαριασμοί έχουν διπλή έκφραση (τη χρέωση και την πίστωση), με αποτέλεσμα να αυξομειώνονται. Επίσης στο Διπλογραφικό Σύστημα υπάρχουν λογαριασμοί, όπως των απαιτήσεων και των υποχρεώσεων, που συστηματικά αυξομειώνονται, ενώ στο Απλογραφικό όχι.
- Η έννοια του Ταμείου δεν εμφανίζεται άμεσα στο Απλογραφικό, αλλά προκύπτει από το αλγεβρικό άθροισμα κάποιων λογαριασμών στο βιβλίο τρεχούμενων λογαριασμών. Στο Διπλογραφικό είναι αυτούσια η παρουσία ενός ειδικού λογαριασμού (38) που εμφανίζει τα χρηματικά διαθέσιμα. Παρόλα αυτά η όλη λειτουργία του Απλογραφικού είναι καθαρά ταμειακή λειτουργία. Έχει σαν σκοπό την παρακολούθηση των εσόδων και των εξόδων του Δήμου. Αυτό φαίνεται καθαρά από το γεγονός ότι παρακολουθεί την παρακράτηση του φόρου σαν έσοδο και την απόδοσή του στην Δ.Ο.Υ. σαν έξοδο.

- Το Διπλογραφικό είναι ένα ενιαίο λογιστικό σύστημα. Ενώ το Απλογραφικό λογιστικό σύστημα δίνει μεν τη δυνατότητα να παρακολουθείται κάθε οικονομική δραστηριότητα του Δήμου, αυτό όμως γίνεται με την τήρηση ενός μεγάλου αριθμού βιβλίων, ασύνδετων μεταξύ τους. Το Διπλογραφικό σύστημα αντίθετα δίνει τη δυνατότητα να παρακολουθούνται όλα αυτά τα στοιχεία μέσα από ένα ενιαίο λογιστικό κύκλωμα το οποίο είναι το λογιστικό κύκλωμα του Διπλογραφικού.
- Από το Απλογραφικό Σύστημα δεν προκύπτουν στοιχεία για το ετήσιο αποτέλεσμα της δραστηριότητας του Δήμου, ενώ από το Διπλογραφικό προκύπτει το αποτέλεσμα με λογιστικές εγγραφές και εμφανίζεται μέσα από μία ειδική ομάδα λογαριασμών.
- Το Διπλογραφικό εμφανίζει την περιουσιακή κατάσταση του Δήμου, ενώ το Απλογραφικό απαιτεί για αυτό ξεχωριστό βιβλίο, άσχετο με το σύστημα οικονομικής διαχείρισης. Ο Ισολογισμός που δημοσιεύουν οι οικονομικές μονάδες, που τηρούν Διπλογραφικό Σύστημα, εμφανίζει την περιουσία τους κατά κατηγορία (πάγιο ενεργητικό, κυκλοφορούν κεφάλαιο, υποχρεώσεις κλπ.).
- Το Απλογραφικό αντιμετωπίζει την εισπραξη σαν έσοδο της χρήσης που εισπράττεται και το έξοδο σαν έξοδο της χρήσης που πληρώνεται. Το Διπλογραφικό αντιμετωπίζει το έσοδο και το έξοδο ότι πραγματοποιείται την χρήση που πραγματοποιείται ανεξάρτητα εάν πληρώνεται ή εισπράττεται. Με δύο λόγια το Απλογραφικό δεν έχει την δυνατότητα διαχωρισμού των χρήσεων.

2.5 Το Σχέδιο Λογαριασμών του Κλαδικού Λογιστικού Σχεδίου Δήμων

Το σχέδιο λογαριασμών του Κ.Λ.Σ. Δήμων προβλέπει 10 ομάδες λογαριασμών, σε κάθε μία από αυτές τις ομάδες αντιστοιχεί ένας αριθμός από το 0 έως το 9. Οι ομάδες από το 1 έως το 8 καλύπτουν τις ανάγκες της Γενικής Λογιστικής (διαμορφώνουν το λογιστικό αποτέλεσμα στο τέλος της χρήσης και επηρεάζουν την Λογιστική Ισότητα (Ενεργητικό = Παθητικό), η ομάδα 9 καλύπτει τις ανάγκες της

Αναλυτικής Λογιστικής (χρησιμοποιείται για την κοστολόγηση των αγαθών και των υπηρεσιών που προσφέρονται) και η ομάδα 0 καλύπτει τις ανάγκες των Λογαριασμών Τάξεων (είναι λογαριασμοί με αποκλειστικά και μόνο πληροφοριακή χρησιμότητα και δεν διαμορφώνουν το λογιστικό αποτέλεσμα). Το σχέδιο των λογαριασμών που προβλέπει το ΠΔ.315/1999 έχει σχεδιαστεί έτσι ώστε ταυτόχρονα με την λειτουργία της Γενικής Λογιστικής (Ομάδες 1 έως 8) να εξυπηρετούνται και οι υποχρεώσεις των Δήμων για την λογιστική παρακολούθηση του Προϋπολογισμού τους και τούτο γίνεται μέσα από τους Λογαριασμούς Τάξεως (ομάδα 0), (Κοέν, 2006).

Στο λογαριασμό 02 «χρεωστικοί λογαριασμοί προϋπολογισμού», και στους υπολογαριασμούς του, παρακολουθείται η εκτέλεση του Προϋπολογισμού στο σκέλος των δαπανών, αντίστοιχα στον 06 «πιστωτικοί λογαριασμοί προϋπολογισμού» παρακολουθείται η εκτέλεση στο σκέλος των εσόδων (Κοέν, 2006).

Το κύκλωμα της Γενικής Λογιστικής αποτελείται από τις παρακάτω ομάδες λογαριασμών που αντιστοιχούν στις έννοιες του Ενεργητικού, του Παθητικού και των Αποτελεσμάτων και παράλληλα στις οικονομικές καταστάσεις του Ισολογισμού και της Κατάστασης Αποτελεσμάτων Χρήσης. Στον πίνακα που ακολουθεί παρατίθενται οι ομάδες των λογαριασμών της Γενικής Λογιστικής:

Πίνακας 2.1: Ομάδες Λογαριασμών Γενικής Λογιστικής

Ομάδα 1- Πάγιο Ενεργητικό (Ενσώματο και Ασώματο)	Ενεργητικό	ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
Ομάδα 2 - Αποθέματα		
Ομάδα 3 - Απαιτήσεις και Διαθέσιμα		
Ομάδα 4 - Κεφάλαιο και Μακροπρόθεσμες Υποχρεώσεις	Παθητικό	
Ομάδα 5 - Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις		
Ομάδα 6 - Οργανικά Έξοδα κατά είδος	Αποτελέσματα	ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΧΡΗΣΗΣ
Ομάδα 7 - Οργανικά Έσοδα κατά είδος		
Ομάδα 8 - Λογαριασμοί Αποτελεσμάτων		

2.6 Αριθμοδείκτες Αξιολόγησης Οικονομικών Καταστάσεων Δήμων

Για τον υπολογισμό των αριθμοδεικτών τα απαραίτητα δεδομένα και στοιχεία λαμβάνονται από την μια πλευρά από τον Προϋπολογισμό, τον Απολογισμό και από διάφορα βιβλία που τηρούνται στο Απλογραφικό. Από την άλλη πλευρά στο Διπλογραφικό αντλούμε στοιχεία από τον Ισολογισμό, τα Αποτελέσματα Χρήσεως, τον Λογαριασμό Γενικής Εκμετάλλευσης, τον Πίνακα Διάθεσης Αποτελεσμάτων, το Φύλλο Μερισμού Δαπανών, την Έκθεση Ελέγχου των ορκωτών λογιστών, το Προσάρτημα και την Έκθεση της Οικονομικής Επιτροπής.

Η ανάλυση χρηματοοικονομικών δεικτών μας επιτρέπει να προβούμε στην εκτίμηση της προηγούμενης κατάστασης, της τωρινής κατάστασης και της προβλεπόμενης χρηματοοικονομικής κατάστασης και απόδοσης μιας επιχείρησης. Με την ανάλυση των δεικτών μπορούμε να αποκαλύψουμε τα δυνατά και τα αδύνατα σημεία της εξεταζόμενης επιχείρησης (Βασιλείου & Ηρειώτης, 2008).

Η απλούστερη μορφή σύγκρισης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων μιας επιχείρησης είναι η οριζόντια ανάλυση των χρηματοοικονομικών μεγεθών. Η ανάλυση αυτή απαιτεί την κατάρτιση των συγκριτικών πινάκων, οι οποίοι εμφανίζουν την εξέλιξη των οικονομικών στοιχείων της επιχείρησης για μια σειρά ετών (Λαζαρίδης & Παπαδόπουλος, 2010).

Η ΥΑ.74712/2010 καθορίζει στο άρθρο 6 αριθμοδείκτες αξιολόγησης για τις ανάγκες αξιολόγησης των οικονομικών στοιχείων ενός Δήμου (αυτά καταχωρούνται στην Βάση δεδομένων «Οικονομικά Στοιχεία Δήμων» που τηρείται στο ΥΠΕΣ). Οι αριθμοδείκτες διακρίνονται στο άρθρο 6 σε α) Αριθμοδείκτες βάσει του Προϋπολογισμού - Απολογισμού και σε β) Αριθμοδείκτες βάσει των Οικονομικών Καταστάσεων (Κλαδικό Λογιστικό Σχέδιο των Δήμων). Στην παρούσα εργασία θα επικεντρωθούμε στους Αριθμοδείκτες βάσει των Οικονομικών Καταστάσεων των Δήμων.

2.7 Αριθμοδείκτες Βάσει των Οικονομικών Καταστάσεων

2.7.1 Αριθμοδείκτες Δομής Οικονομικών Καταστάσεων

Η συγκριτική και διαχρονική χρηματοοικονομική ανάλυση λογιστικών καταστάσεων πραγματοποιείται με την κατάταξη των στοιχείων σε κατηγορίες για μια σειρά ετών. Τα στοιχεία αποκτούν μεγαλύτερη σημασία όταν συγκρίνονται με άλλα στοιχεία προηγούμενων χρήσεων. Οι καταστάσεις με στοιχεία δύο ή περισσότερων χρήσεων καλούνται συγκριτικές οικονομικές καταστάσεις (Νιάρχος, 2004).

Σε αυτό το πλαίσιο οι Αριθμοδείκτες Δομής Οικονομικών Καταστάσεων υπολογίζονται ως η ποσοστιαία συμμετοχή κάθε λογαριασμού του ενεργητικού / παθητικού προς το συνολικό ενεργητικό ή παθητικό. Με αυτό τον τρόπο διαπιστώνεται η σύνθεση του ενεργητικού και του παθητικού και η κατανομή των κεφαλαίων μεταξύ των περιουσιακών στοιχείων (π.χ. σε κυκλοφορούν, πάγιο ενεργητικό, κλπ.). Ακολουθώντας την ανωτέρω μεθοδολογία υπολογίζεται η ποσοστιαία συμμετοχή κάθε λογαριασμού της Κατάστασης Αποτελεσμάτων Χρήσης προς τα (συνολικά) Λειτουργικά Έσοδα. Με αυτό τον τρόπο εξάγονται οι παρακάτω καταστάσεις:

- Κατάσταση Κοινών Μεγεθών Ενεργητικού
- Κατάσταση Κοινών Μεγεθών Παθητικού
- Κατάσταση Κοινών Μεγεθών Λογαριασμού Αποτελεσμάτων Χρήσης

2.7.2 Αριθμοδείκτες ανά Κάτοικο

Σε αυτή την κατηγορία αριθμοδεικτών χρησιμοποιείται η τελευταία επίσημη απογραφή (2011) που διενήργησε η Ελληνική Στατιστική Αρχή. Οι αριθμοδείκτες που εξάγονται δείχνουν τις οικονομικές επιδόσεις του Δήμου ανά Κάτοικο. Οι Αριθμοδείκτες ανά Κάτοικο είναι οι κάτωθι:

- Λειτουργικά Έσοδα ανά Κάτοικο
- Ίδια Έσοδα ανά Κάτοικο
- Λειτουργικά Έξοδα ανά Κάτοικο

- Αποτέλεσμα ανά Κάτοικο (πλεόνασμα ή έλλειμμα)
- Πάγιο Ενεργητικό ανά Κάτοικο
- Σύνολο Ενεργητικού ανά Κάτοικο
- Ίδια Κεφάλαια ανά Κάτοικο

2.7.3 Αριθμοδείκτες Αποδοτικότητας

Η αποδοτικότητα αναφέρεται στην ικανότητα ενός οργανισμού να δημιουργεί πλεονάσματα (ή κέρδη για τους κερδοσκοπικούς οργανισμούς, όπως εταιρίες) από τις διάφορες δραστηριότητές του, καθώς έτσι ο πλούτος, η περιουσία και οι διαθέσιμοι πόροι αυξάνονται και μπορούν να χρηματοδοτηθούν νέες δράσεις - επενδύσεις ή να βελτιωθούν οι υφιστάμενες (Γκίκας, 2002). Σε αυτό το πλαίσιο οι Αριθμοδείκτες Αποδοτικότητας που αναλύονται είναι:

- Αριθμοδείκτης Αποδοτικότητας Ιδίων Κεφαλαίων
- Αριθμοδείκτης Αποδοτικότητας Ενεργητικού
- Αριθμοδείκτης Αποδοτικότητας επί του συνολικά απασχολούμενου Κεφαλαίου

2.7.4 Αριθμοδείκτες Ρευστότητας

Ρευστότητα ή πιο σωστά βραχυπρόθεσμη ρευστότητα είναι η ικανότητα της επιχείρησης να μπορεί να ικανοποιεί τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της και υποδηλώνει την δυνατότητα μετατροπής ενεργητικών στοιχείων σε διαθέσιμα. Ο κίνδυνος έλλειψης ρευστότητας μπορεί να φέρει σε ένα Δήμο τα ακόλουθα αποτελέσματα (Γκίκας, 2002):

- Δυσκολίες στην ικανοποίηση των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων, και κατά συνέπεια να αντιμετωπίζει όλες τις επιπτώσεις λόγω αυτού του γεγονότος (όπως αναγκαστική ρευστοποίηση στοιχείων για κάλυψη υποχρεώσεων, δανεισμός με δυσμενείς όρους κλπ.).

- Αποτυχία αξιοποίησης επενδυτικών ευκαιριών ή απώλεια συμφωνιών με προνομιακούς όρους (όπως αγορά με προνομιακή έκπτωση, κλπ.).
- Σοβαρούς περιορισμούς στις αποφάσεις και στον τρόπο που ασκείται η διοίκηση (όπως δυσκολία εφαρμογής πολιτικών).
- Ο χαρακτηρισμός του Δήμου ως αναξιόχρεου ή ως κακοπληρωτή, με όλες τις αρνητικές συνέπειες που συνεπάγεται αυτό (όπως μη χορήγηση πίστωσης ή παροχή της με δυσμενείς όρους τιμολόγησης, οι δανειστές πιέζουν για την εξόφληση τους).
- Ένταξη στο ειδικό λογαριασμό εξυγίανσης και αλληλεγγύης της τοπικής αυτοδιοίκησης (άρθρο 263 Ν.3852/2010) με τους περιορισμούς που επιφέρει στην χρηματοδότηση δράσεων και επενδύσεων.

Όταν η τιμή του δείκτη είναι ίση με τη μονάδα σημαίνει ότι με ρευστοποίηση ολόκληρου του Κυκλοφορούντος Ενεργητικού εξοφλείται το βραχυπρόθεσμο παθητικό (βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις). Τιμές του δείκτη μικρότερες από τη μονάδα δηλώνουν μη ικανοποιητική κεφαλαιακή συγκρότηση και απαιτεί διορθωτικές κινήσεις από την εκάστοτε δημοτική αρχή (Μπατσινίλας & Πατατούκας, 2012). Οι Αριθμοδείκτες που θα εξεταστούν είναι οι παρακάτω:

- Αριθμοδείκτης Γενικής Ρευστότητας
- Αριθμοδείκτης Ειδικής - Άμεσης Ρευστότητας
- Αριθμοδείκτης Ταμειακής Ρευστότητας

2.7.5 Αριθμοδείκτες Δομής Κεφαλαίων

Η ανάλυση της Δομής Κεφαλαίων ενός οργανισμού έχει ως σκοπό την εκτίμηση της ικανότητας μακροχρόνιας επιβίωσής του (αντίθετα με την ανάλυση ρευστότητας που έχει ως σκοπό την εκτίμηση της βραχυχρόνιας επιβίωσης), καθώς συμμετέχουν και Ξένα Κεφάλαια που απαιτούν την έντοκη αποπληρωμή τους (Γκίκας, 2002). Σε αυτό το πλαίσιο οι Αριθμοδείκτες Δομής Κεφαλαίων που αναλύονται είναι:

- Ξένα Κεφάλαια / Ίδια Κεφάλαια

- Ξένα Κεφάλαια / Συνολικά Κεφάλαια
- Ίδια Κεφάλαια / Συνολικά Κεφάλαια

Από τους παραπάνω αριθμοδείκτες μπορούμε να συμπεράνουμε πόσο χρεωμένος είναι ο Δήμος βλέποντας την αναλογία των Ξένων προς τα Ίδια Κεφάλαια. Όσο μεγαλύτερος είναι ο δείκτης τόσο μεγαλύτερες είναι οι ανάγκες για κάλυψη των τοκοχρεολυσίων με αποτέλεσμα την μείωση της ρευστότητας του Δήμου.

- Δείκτης Κάλυψης Τόκων από τα Καθαρά Αποτελέσματα Χρήσης
- Δείκτης Συνολικών Υποχρεώσεων προς Συνολικά Έσοδα

Σύμφωνα με την ΥΑ.43093/2010 εάν ο μέσος όρος του αριθμοδείκτη για την τελευταία τριετία υπερβαίνει το 60% τότε ο Δήμος χάνει την δανειοληπτική του ικανότητα για το επόμενο έτος.

2.7.6 Αριθμοδείκτες Κυκλοφοριακής Ταχύτητας

Αφορούν τον βαθμό χρησιμοποίησης (αποτελεσματική χρησιμοποίηση) των περιουσιακών στοιχείων καθώς αυτό είναι προς όφελος τους οργανισμού. Ο δείκτης Κυκλοφοριακής Ταχύτητας Απαιτήσεων μας δείχνει πόσες φορές εισπράττονται κατά την διάρκεια μιας οικονομικής χρήσης οι απαιτήσεις της επιχείρησης. Ο δείκτης Κυκλοφοριακής Ταχύτητας Συνολικού Ενεργητικού φανερώνει την αποτελεσματική και αποδοτική χρήση των στοιχείων του Ενεργητικού για τη δημιουργία εσόδων από πωλήσεις. Ο δείκτης Κυκλοφοριακής Ταχύτητας Παγίου Ενεργητικού δείχνει το βαθμό απασχόλησης και αξιοποίησης του παραγωγικού δυναμικού της επιχείρησης. Σε αυτό το πλαίσιο οι Αριθμοδείκτες Κυκλοφοριακής Ταχύτητας που αναλύονται είναι:

- Αριθμοδείκτης Κυκλοφοριακής Ταχύτητας Απαιτήσεων
- Αριθμοδείκτης Κυκλοφοριακής Ταχύτητας Συνολικού Ενεργητικού
- Αριθμοδείκτης Κυκλοφοριακής Ταχύτητας Καθαρού Παγίου Ενεργητικού

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Μελέτη Περίπτωσης Δήμου Κορδελιού - Ευόσμου

3.1 Ανάλυση Εξωτερικού Περιβάλλοντος

Ο Δήμος Κορδελιού – Ευόσμου ανήκει στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας, στην Περιφερειακή Ενότητα Θεσσαλονίκης και προήλθε από τη συνένωση των Δήμων Ελευθερίου - Κορδελιού και Ευόσμου. Βρίσκεται στη βορειοδυτική πλευρά του Πολεοδομικού Συγκροτήματος της Θεσσαλονίκης, σε απόσταση 5 χιλιομέτρων από το κέντρο της πόλης και εντάσσεται πάνω στη διαδρομή του μεγάλου οδικού άξονα της Μοναστηρίου – Εγνατίας οδού και της παράλληλης ζώνης των σιδηροδρομικών γραμμών που εισέρχονται στην πόλη από τα δυτικά, στο σημείο συμβολής τους με την Εσωτερική Περιφερειακή. Εγγύς των ορίων του Δήμου είναι η δυτική είσοδος της Θεσσαλονίκης, ενώ διέρχονται απ' αυτόν οι προαναφερόμενες βασικές αρτηρίες - οδικοί άξονες: οδός Μοναστηρίου, (εσωτερική) Περιφερειακή Οδός και Εγνατία Οδός. Ο Δήμος αποτελείται από δύο Δημοτικές Ενότητες, τη Δημοτική Ενότητα Ευόσμου, που είναι η έδρα του νέου Δήμου, και τη Δημοτική Ενότητα Ελευθερίου - Κορδελιού. Η συνολική επιφάνεια του Δήμου Κορδελιού - Ευόσμου, μετά τις τελευταίες διοικητικές μεταβολές, ανέρχεται περίπου στα 14.000 στρέμματα ενώ στα όρια του βρίσκονται δύο στρατόπεδα, το στρατόπεδο Ζιάκα και το στρατόπεδο Παπακυριαζή.

Ο πληθυσμός του Δήμου Κορδελιού - Ευόσμου, σύμφωνα με την τελευταία επίσημη απογραφή (2011) που διενήργησε η Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ), ανέρχεται στους 101.753 κατοίκους (Ευόσμος 74.686, Ελευθέριο - Κορδελιό 27.067), με τους άντρες να αντιπροσωπεύουν το 48,88% και τις γυναίκες το 51,15%. Η περιοχή του Δήμου Κορδελιού - Ευόσμου παρουσίασε ραγδαία οικιστική ανάπτυξη την τελευταία εικοσαετία, καθώς οι χαμηλές τιμές αγοράς των ακινήτων προσείλκυσαν πολλές οικογένειες και πολλά νέα ζευγάρια. Η μέση ηλικία στον Δήμο ανέρχεται στα 35,9 έτη (με τον εθνικό μέσο όρο να είναι στα 41,9 έτη), γεγονός που τον κατατάσσει 2ο μεταξύ των Δήμων της χώρας με το νεότερο πληθυσμό.

3.2 Ανάλυση Εσωτερικού Περιβάλλοντος

Σύμφωνα με τον οργανισμό του Δήμου, το ανθρώπινο δυναμικό του, απαρτίζεται από 400 εργαζόμενους από τους οποίους οι 160 μόνιμοι, οι 180 με σύμβαση αορίστου χρόνου και 60 με σύμβαση ορισμένου χρόνου, σε 13 διευθύνσεις. Με βάση το εκπαιδευτικό επίπεδο του απασχολούμενου προσωπικού, ο Δήμος στελεχώνεται από 70 υπαλλήλους Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης, 40 υπαλλήλους Τεχνολογικής Εκπαίδευσης, 180 υπαλλήλους Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και 110 υπαλλήλους Υποχρεωτικής Εκπαίδευσης. Το ποσοστό κάλυψης των οργανικών θέσεων δεν ξεπερνάει το 80%. Η στελέχωση των διευθύνσεων παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα:

Πίνακας 3.2: Κατάταξη Προσωπικού ανά Διεύθυνση

A/A	ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ	ΑΤΟΜΑ
1	Διεύθυνση Αποτελεσματικότητας – Πληροφορικής - Διαφάνειας	5
2	Διεύθυνση Τοπικής Οικονομικής Ανάπτυξης	6
3	Διεύθυνση Πολεοδομίας	8
4	Διεύθυνση Καθαριότητας και Ανακύκλωσης	85
5	Διεύθυνση Περιβάλλοντος και Πρασίνου	42
6	Διεύθυνση Κοινωνικής Προστασίας	39
7	Διεύθυνση Παιδείας Αθλητισμού και Πολιτισμού	48
8	Διεύθυνση Διοικητικών Υπηρεσιών	38
9	Διεύθυνσης Οικονομικών Υπηρεσιών	19
10	Διεύθυνση Πολιτικής Προστασίας & Συντηρήσεων Έργων	54
11	Διεύθυνση Μελετών Έργων	15
12	Διεύθυνση ΚΕΠ	26

13	Διεύθυνση Δημοτικής Αστυνομίας	15
	ΣΥΝΟΛΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ	400

Ως αποτέλεσμα της οικονομικής κρίσης ο Δήμος έχει μειωμένα έσοδα τόσο από τους Κεντρικούς Αυτοτελείς Πόρους όσο και από τα Ίδια Έσοδα. Η εισπραξιμότητα των βεβαιωμένων εσόδων του κυμαίνεται περίπου στο 50% με 55% για τα ετήσια έσοδα και περίπου στο 5% για τις απαιτήσεις παλαιότερων ετών. Αυτό οφείλεται στην οικονομική αδυναμία των δημοτών αλλά και στην υποστελέχωση της οικονομικής υπηρεσίας. Ο Δήμος κατέχει αξιόλογη ακίνητη περιουσία σε οικοπέδα και διαμερίσματα, η οποία σε μεγάλο βαθμό μένει ανεκμετάλλευτη. Οι δανειακές του υποχρεώσεις ανέρχονται σε ποσοστό 12% του Προϋπολογισμού.

Οι διάφορες υπηρεσίες του Δήμου στεγάζονται σε διαφορετικά κτίρια τα οποία είναι διάσπαρτα σε όλη την περιοχή του Δήμου. Το γεγονός αυτό δημιουργεί σοβαρά λειτουργικά και οργανωτικά προβλήματα, τα οποία εμποδίζουν την παροχή υψηλού επιπέδου ποιότητας υπηρεσιών του Δήμου προς τους δημότες.

Τέλος θα πρέπει επίσης να αναφερθεί ότι ο Δήμος δεν εφαρμόζει τις προβλεπόμενες διαδικασίες επιχειρησιακού προγραμματισμού, ιδιαίτερα σε επίπεδο διαβούλευσης και δεν υφίσταται παρακολούθηση και αξιολόγηση των παρεχόμενων υπηρεσιών του.

3.3 Ανάλυση με Βάση τις Οικονομικές Καταστάσεις του Δήμου

3.3.1 Διαχρονική Σύγκριση Καταστάσεων Κοινού Μεγέθους

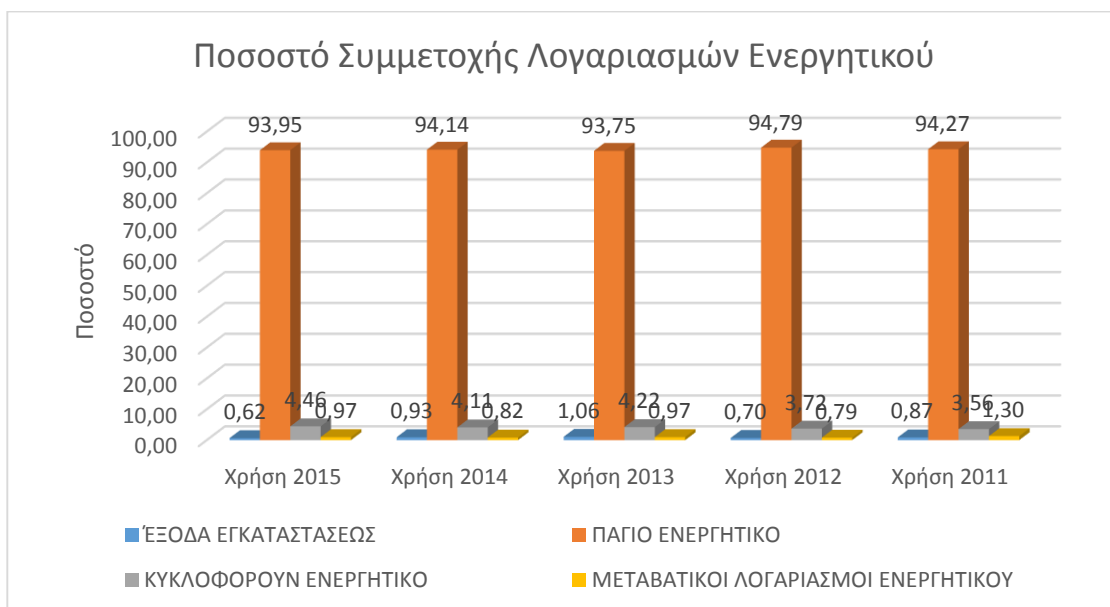
Στην ανάλυση Κοινού Μεγέθους κάθε στοιχείο του Ισολογισμού διαιρείται με το σύνολο του Ενεργητικού ή του Παθητικού και κάθε στοιχείο της Κατάστασης Αποτελεσμάτων Χρήσης διαιρείται με το σύνολο των Καθαρών Πωλήσεων. Έτσι βρίσκεται το ποσοστό συμμετοχής (ποσοστό %) κάθε στοιχείου χωριστά στο σύνολο κάποιας κατηγορίας στοιχείων (είτε στο σύνολο του Ενεργητικού είτε στο σύνολο του Παθητικού).

Θα παραθέσουμε παρακάτω τις κύριες κατηγορίες του Ενεργητικού, του Παθητικού και των Αποτελεσμάτων Χρήσεως για τις χρήσεις 2011 - 2015 ώστε να παρατηρήσουμε την ποσοστιαία σύνθεση και μεταβολή τους σε πίνακα.

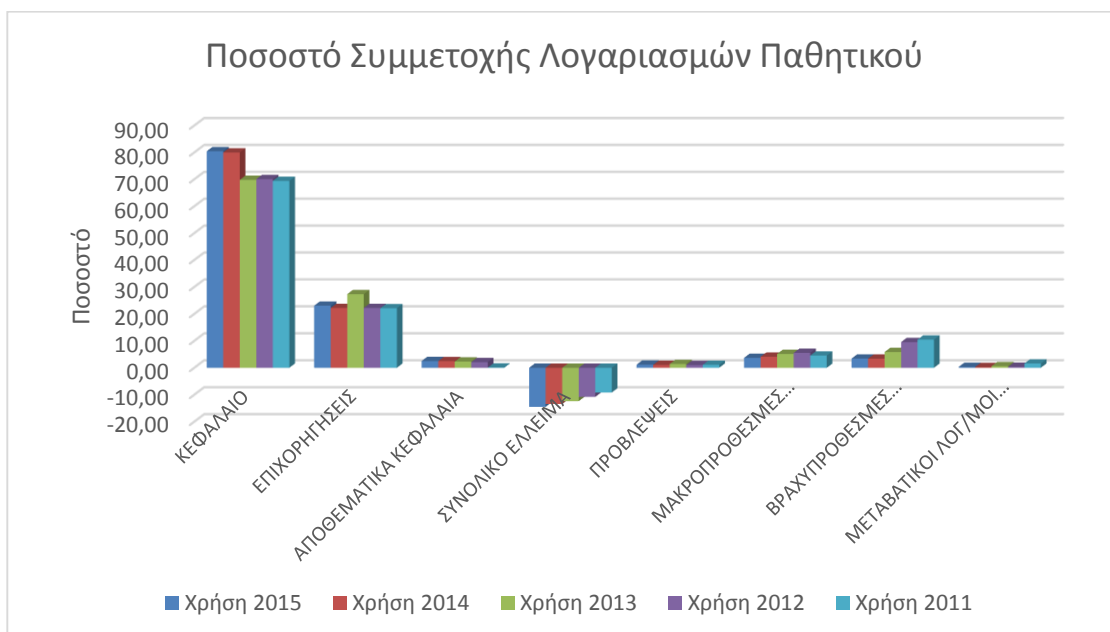
Πίνακας 3.2: Ισολογισμοί Χρήσεων 2011 - 2015

ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΙ ΧΡΗΣΕΩΝ 2011 - 2015					
Ε Ν Ε Ρ Γ Η Τ Ι Κ Ο					
	Χρήση 2015	Χρήση 2014	Χρήση 2013	Χρήση 2012	Χρήση 2011
	%	%	%	%	%
ΕΞΟΔΑ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ	0,62	0,93	1,06	0,70	0,87
ΠΑΓΙΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	93,95	94,14	93,75	94,79	94,27
ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	4,46	4,11	4,22	3,72	3,56
ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΟΙ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ	0,97	0,82	0,97	0,79	1,30
ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Π Α Θ Η Τ Ι Κ Ο					
ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ	%	%	%	%	%
ΚΕΦΑΛΑΙΟ	80,43	79,97	69,79	70,07	69,40
ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ	23,03	22,19	27,31	22,19	22,10
ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ	2,49	2,47	2,32	2,10	0,07
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΕΛΛΕΙΜΑ	-14,49	-13,44	-12,39	-10,80	-9,18
ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	1,15	1,06	1,40	1,03	1,08
ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ	3,68	4,10	5,14	5,53	4,52
ΒΡΑΧΥΠΡΟΘΕΣΜΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ	3,41	3,38	5,84	9,52	10,44
ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΟΙ ΛΟΓ/ΜΟΙ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ	0,31	0,26	0,59	0,35	1,57
ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ ΑΠΟ ΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΧΡΗΣΗΣ					
ΑΠΟ ΤΕΛΕΣΜΑ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ	%	%	%	%	%
1. ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΠΩΛΗΣΗ ΑΓΑΘΩΝ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	40,26	43,15	44,53	45,58	40,31
2. ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΦΟΡΟΥΣ, ΕΙΣΦΟΡΕΣ, ΠΡΟΣΤΙΜΑ	4,90	4,29	5,44	6,23	4,74
3. ΤΑΚΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ	54,83	52,56	50,03	48,19	54,95
ΣΥΝ. ΠΩΛΗΣΕΙΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
ΚΟΣΤΟΣ ΑΓΑΘΩΝ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	99,14	101,45	111,13	126,46	119,25
ΜΙΚΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ	0,86	-1,45	-11,13	-26,46	-19,25
ΧΡΕΩΣΤΙΚΟΙ ΤΟΚΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΑΦΗ ΕΞΟΔΑ	1,21	1,85	1,98	2,67	1,96
ΚΑΘΑΡΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΧΡΗΣΕΩΣ (ΕΛΛΕΙΜΑ) ΠΡΟ ΦΟΡΩΝ	-8,41	-6,40	-14,31	-15,51	-8,88

Διάγραμμα 3.1: Λογαριασμοί Ενεργητικού

Διάγραμμα 3.2: Λογαριασμοί Παθητικού

Τα συμπεράσματα που βγάζουμε από τους παραπάνω πίνακες διαχρονικής ανάλυσης των κύριων κατηγοριών του Ισολογισμού, είναι ότι τα Πάγια περιουσιακά στοιχεία αντιπροσωπεύουν το 94,18% σε μέσο όρο του Ενεργητικού. Το ποσοστό αυτό αντίστοιχα αποτυπώνεται στο Παθητικό ως τα Ίδια Κεφάλαια του Δήμου 87,13%. Η διαφορά οφείλεται κατά κύριο λόγο στο συσσωρευμένο έλλειμμα εις νέον το οποίο μειώνει τα Ίδια Κεφάλαια.

Διαπιστώνουμε ότι ο Δήμος διαθέτει μεγάλη ακίνητη περιουσία η οποία κυρίως σε μέσο ποσοστό 68,44% αφορά γήπεδα και οικόπεδα. Τα παραπάνω οικόπεδα κατά κύριο λόγο αφορούν απαλλοτριώσεις από εφαρμογή ρυμοτομικών σχεδίων που εφαρμόστηκαν την τελευταία εικοσαετία στον Δήμο, λόγω πληθυσμιακής ανάπτυξης, χαρακτηρισμένα για κοινωφελείς επενδύσεις του Δήμου.

Η σύνθεση του Ενεργητικού παρουσιάζει μια σταθερότητα, με το Κυκλοφορούν Ενεργητικό να αποτελεί κατά μέσο όρο περίπου 4% του συνόλου του Ενεργητικού, από το οποίο τα διαθέσιμα παρουσιάζουν αυξητική τάση, καταλήγοντας να αποτελούν το 75,65% του Κυκλοφορούν Ενεργητικού στην χρήση 2015. Αρχικά στην χρήση 2011 τα διαθέσιμα ανέρχονταν σε 1.101.579,90 € καταλήγοντας στην χρήση 2015 σε 6.108.857,03 €.

Διάγραμμα 3.3: Λογαριασμός Υποχρεώσεις

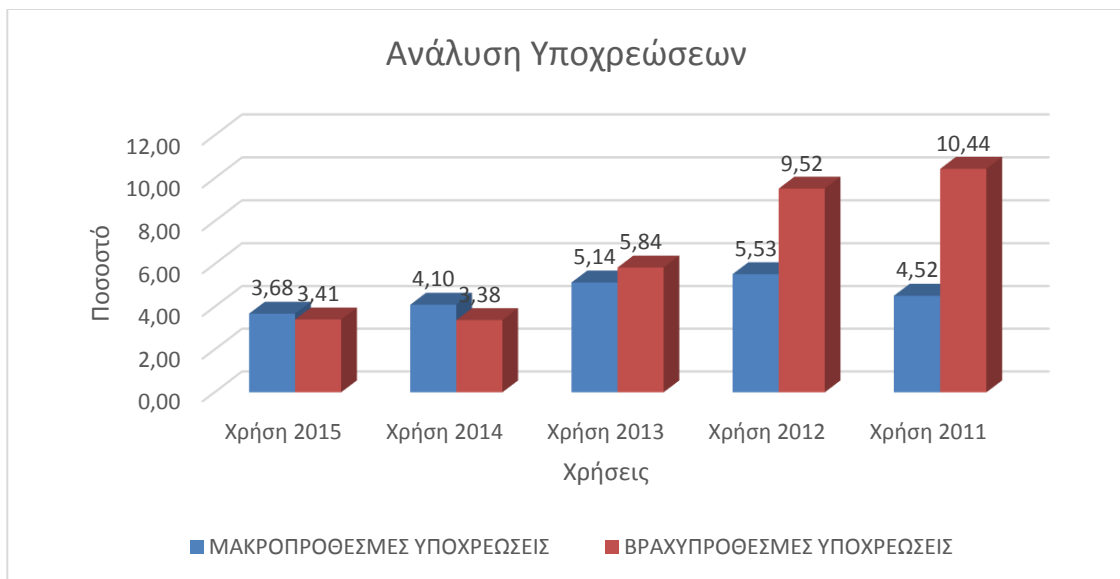

Στο σύνολο υποχρεώσεων του Δήμου βλέπουμε μείωση από 28.070.478 € (14,95%) το 2011 σε 12.833.025 € (7,09%) το 2015 η οποία οφείλεται κατά κύριο λόγο στην εξόφληση ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων προς προμηθευτές, απαλλοτριώσεις από ρυμοτομία και προσωπικό μέσω επιχορηγούμενου προγράμματος του Υπουργείου Εσωτερικών.

Πίνακας 3.3: Ανάλυση Υποχρεώσεων

ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ	Χρήση 2015	Χρήση 2014	Χρήση 2013	Χρήση 2012	Χρήση 2011
ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ	6.668.959,55	7.472.450,28	9.594.520,92	10.283.660,46	8.477.215,05
ΒΡΑΧΥΠΡΟΘΕΣΜΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ	6.164.066,03	6.156.452,16	10.907.219,63	17.697.995,75	19.593.263,90
ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ	3,68	4,10	5,14	5,53	4,52
ΒΡΑΧΥΠΡΟΘΕΣΜΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ	3,41	3,38	5,84	9,52	10,44

Διάγραμμα 3.4: Ανάλυση Υποχρεώσεων

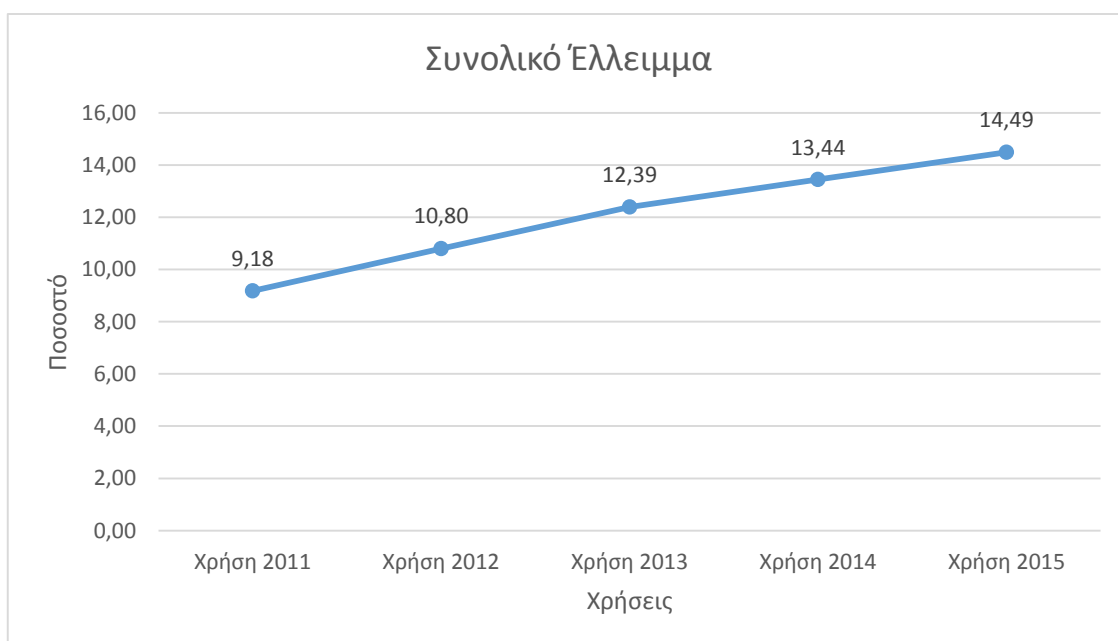
Μείωση παρατηρούμε και στις μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις καθώς οι εισπράξεις από δάνειο ύψους 2.500.000 € το 2012 εξοφλήθηκαν μερικώς από την επιχορήγηση ληξιπρόθεσμων οφειλών, οι πληρωμές των χρεολυσίων στην πενταετία αποτυπώνουν την μείωση των μακροπρόθεσμων υποχρεώσεων. Το 2011 τα μακροπρόθεσμα δάνεια ανέρχονταν σε 8.477.215 € (4,52%) και ακολουθώντας μια πτωτική πορεία κατέληξαν σε 6.668.959 € (3,68%) την χρήση 2015. Στο σημείο αυτό

επισημαίνουμε ότι τα χρεολύσια της επόμενης χρήσης παρουσιάζονται στις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις. Επίσης παρατηρούμε σημαντική μείωση και των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων, οι οποίες το 2011 ανέρχονταν σε 19.593.263 € (10,44%) και μετά από μια πτωτική πορεία κατέληξαν το 2015 σε 6.164.066 € (3,41%).

Πίνακας 3.4: Συνολικό Έλλειμμα

ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΕΛΛΕΙΜΜΑ				
Χρήση 2011	Χρήση 2012	Χρήση 2013	Χρήση 2014	Χρήση 2015
17.224.814,92	20.085.712,46	23.122.429,73	24.473.067,82	26.232.770,90
9,18	10,80	12,39	13,44	14,49

Διάγραμμα 3.5: Συνολικό Έλλειμμα

Στην επισκόπηση των Αποτελεσμάτων Χρήσης του Δήμου παρατηρούμε σταθερά την εμφάνιση ελλείμματος. Στη χρήση 2011 είχαμε 2.090.569 € έλλειμμα και στη χρήση 2015 είχαμε 1.759.703 € έλλειμμα. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα το συνολικό έλλειμμα του Δήμου να αυξάνεται κάθε χρόνο και στο 2015 έχει διαμορφωθεί στα 26.232.770 € (14,49%).

Σε αυτό το σημείο θα αναλύσουμε τους κύριους λόγους παρουσίασης ελλείμματος στις οικονομικές καταστάσεις και την προσπάθεια μείωσης αυτού. Στις χρήσεις που εξετάζουμε παρουσιάστηκαν έκτακτα έξοδα και δαπάνες για τις οποίες ο

Δήμος σχημάτισε προβλέψεις με σκοπό να τις αποτυπώσει στις οικονομικές καταστάσεις.

Τα αρνητικά αποτελέσματα διαπιστώνουμε ότι δεν οφείλονται στην κανονική λειτουργία του Δήμου αλλά κυρίως σε:

- έκτακτα και ανόργανα έξοδα και δαπάνες με τελεσίδικες δικαστικές αποφάσεις που αφορούν εργατικές διαφορές
- τόκους για ληξιπρόθεσμες πληρωμές προμηθευτών για προμήθειες και έργα
- ληξιπρόθεσμες πληρωμές αποζημιώσεων - απαλλοτριώσεων για ρυμοτομία
- προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις, για εργατικές διαφορές με τελεσίδικες δικαστικές αποφάσεις
- έκτακτα έξοδα προσωπικού από δικαστικές αποφάσεις
- μεταβιβασμένες οφειλές προς ασφαλιστικά ταμεία και Δημόσιο της υπό εκκαθάριση Δημοτικής Επιχείρησης ύψους 700.000 €
- προβλέψεις για αποζημίωση προσωπικού λόγω συνταξιοδότησης
- προβλέψεις για πρόστιμα και προσαυξήσεις ασφαλιστικών ταμείων

3.3.2 Διαχρονική Σύγκριση Καταστάσεων Ποσοτών Τάσης

Ο υπολογισμός των Αριθμοδεικτών Τάσης, δεν παρουσιάζει δυσκολία από τεχνικής άποψης. Επιλέγεται ένα έτος ως βάση υπολογισμών, συνήθως το πρώτο έτος της χρονικής περιόδου που καλύπτει η ανάλυση, και για αυτό λέγεται και έτος βάσης. Στη συνέχεια τα ποσά των στοιχείων των επόμενων ετών υπολογίζονται ως ποσοστά πάνω στο ποσό του έτους βάσης, το έτος βάσης είναι ίσο με 100%. Για τον υπολογισμό των Αριθμοδεικτών Τάσης για καθένα στοιχείο από τα επόμενα έτη χρησιμοποιείται ο τύπος:

Αξία μεγέθους έτους (ν) X 100

Αριθμοδείκτης Τάσης έτους (ν) = -----

Αξία μεγέθους έτους βάσης

Πίνακας 3.5: Κατάσταση Ποσοστών Τάσης

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΟΣΟΣΤΩΝ ΤΑΣΗΣ					
Ε Ν Ε Ρ Γ Η Τ Ι Κ Ο					
	Χρήση 2011	Χρήση 2012	Χρήση 2013	Χρήση 2014	Χρήση 2015
ΕΞΟΔΑ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ	100%	78,97%	121,17%	103,11%	68,52%
ΠΑΠΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	100%	99,60%	98,90%	96,85%	96,10%
ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΠΩΛΗΣΗ ΑΓΑΘΩΝ & ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	100%	91,54%	86,00%	68,44%	31,34%
ΤΑΜΕΙΟ	100%	141,27%	175,85%	145,08%	126,44%
ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ	100%	212,41%	329,57%	365,84%	558,44%
ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	100%	103,57%	117,94%	112,00%	120,79%
ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΟΙ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ	100%	59,94%	73,92%	61,40%	72,10%
ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ	100%	99,05%	99,45%	96,98%	96,43%
Π Α Θ Η Τ Ι Κ Ο					
ΚΕΦΑΛΑΙΟ	100%	100,00%	100,00%	111,75%	111,75%
ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ	100%	99,46%	122,87%	97,37%	100,48%
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΕΛΛΕΙΜΑ	100%	116,61%	134,24%	142,08%	152,30%
ΣΥΝΟΛΟ ΙΔΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ	100%	100,45%	105,04%	107,33%	107,03%
ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	100%	94,83%	128,46%	95,55%	102,92%
ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ	100%	121,31%	113,18%	88,15%	78,67%
ΒΡΑΧΥΠΡΟΘΕΣΜΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ	100%	90,33%	55,67%	31,42%	31,46%
ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΟΙ ΛΟΓ/ΜΟΙ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ	100%	22,05%	37,63%	16,27%	18,95%
ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ	100%	99,05%	99,45%	96,98%	96,43%
ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ ΑΠΟ ΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΧΡΗΣΗΣ					
ΑΠΟ ΤΕΛΕΣΜΑ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ					
1. ΕΞΟΔΑ ΑΠΟ ΠΩΛΗΣΗ ΑΓΑΘΩΝ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	100%	88,59%	99,55%	93,91%	87,71%
2. ΕΞΟΔΑ ΑΠΟ ΦΟΡΟΥΣ, ΕΙΣΦΟΡΕΣ, ΠΡΟΣΤΙΜΑ	100%	103,05%	103,53%	79,38%	90,86%
3. ΤΑΚΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ	100%	68,70%	82,05%	83,89%	87,61%
ΣΥΝ. ΠΩΛΗΣΕΙΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	100%	78,35%	90,12%	87,71%	87,81%
ΚΟΣΤΟΣ ΑΓΑΘΩΝ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	100%	83,08%	83,98%	74,62%	73,00%
ΜΙΚΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ	100%	107,65%	52,09%	6,61%	-3,92%
ΧΡΕΩΣΤΙΚΟΙ ΤΟΚΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΑΦΗ ΕΞΟΔΑ	100%	106,63%	91,03%	82,54%	53,94%
ΚΑΘΑΡΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΧΡΗΣΕΩΣ (ΕΛΛΕΙΜΑ) ΠΡΟ ΦΟΡΩΝ	100%	136,85%	145,26%	63,24%	83,20%

Μελετώντας τον πίνακα με την διαχρονική σύγκριση των ποσοστών τάσης παρατηρούμε στους λογαριασμούς του Ενεργητικού καταρχήν μια μικρή αλλά συνεχή μείωση των παγίων. Αυτό οφείλεται στην μείωση τους κάθε χρόνο λόγω των αποσβέσεων, αλλά και στο γεγονός ότι οι νέες επενδύσεις που γίνονται είναι συνολικά μικρότερες από τις αποσβέσεις. Συνεχίζοντας βλέπουμε ότι οι λογαριασμοί Ταμείο και Καταθέσεις παρουσιάζουν μια αύξηση, και ειδικά οι καταθέσεις στο έτος 2015 έχουν πενταπλασιαστεί. Γενικά παρατηρούμε ότι το σύνολο του λογαριασμού Κυκλοφορούν Ενεργητικό παρουσιάζει μια αυξητική τάση και καταλήγει στη χρήση του 2015 με αύξηση μεγαλύτερη του 20%. Τέλος στο σύνολο του Ενεργητικού εντοπίζουμε μια μικρή αλλά συνεχή πτώση.

Παρατηρώντας στον πίνακα ποσοστών τάσης τους λογαριασμούς του Παθητικού βλέπουμε μια αύξηση περίπου 7% του λογαριασμού Ίδια Κεφάλαια. Αξιοσημείωτο είναι η αυξητική τάση του λογαριασμού Συνολικό Έλλειμμα το οποίο καταλήγει στην χρήση του 2015 στο 152%. Στην συνέχεια βλέπουμε μια μεγάλη μείωση του λογαριασμού Υποχρεώσεις και ειδικότερα μια μείωση του λογαριασμού Μακροπρόθεσμες Υποχρεώσεις μεγαλύτερη του 20% και μια πολύ μεγαλύτερη μείωση του λογαριασμού Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις κοντά στο 69%. Τέλος στο σύνολο του Παθητικού, όπως είδαμε και στο σύνολο του Ενεργητικού, εντοπίζουμε μια μικρή αλλά συνεχή πτώση.

Στο τρίτο και τελευταίο τμήμα του πίνακα ποσοστών τάσης απεικονίζεται μια πτώση:

- των εσόδων από πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών
- των εσόδων από φόρους και τέλη
- των επιχορηγήσεων

Γενικά παρατηρούμε ότι έχουμε μια μείωση των συνολικών εσόδων της τάξης του 12% περίπου. Αντίστοιχα όμως λόγω της κρίσης και της μείωσης των εσόδων υπάρχει μια τάση για μείωση του κόστους των αγαθών και υπηρεσιών, η οποία κατά την χρήση του 2015 προσεγγίζει το 27%. Η μείωση του κόστους τη δεδομένη χρονική

στιγμή είναι απαραίτητη ώστε να μπορέσει να επιβιώσει ο οργανισμός και να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις του με λιγότερα έσοδα όπως αυτά έχουν διαμορφωθεί.

3.4 Αριθμοδείκτες ανά Κάτοικο

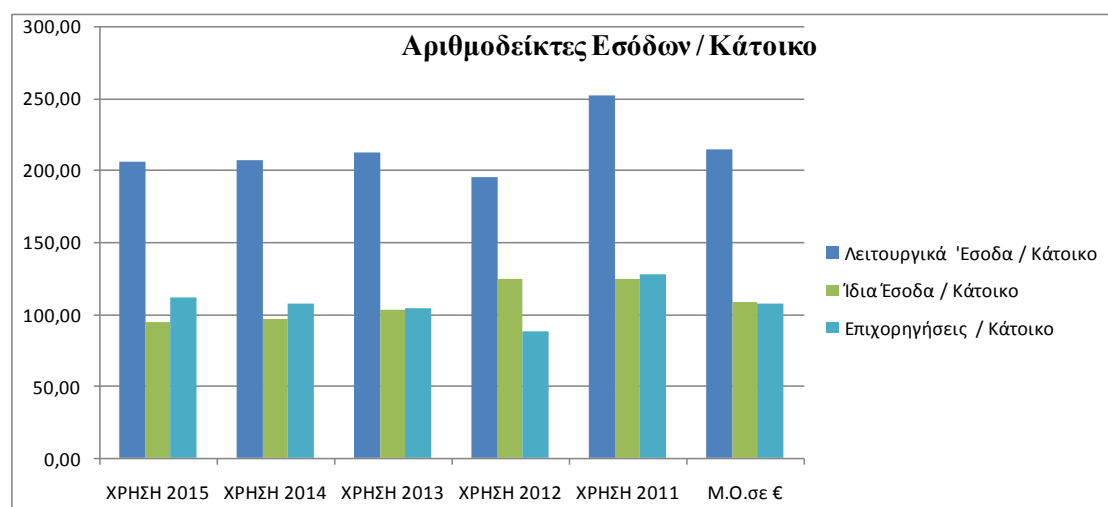
Οι Αριθμοδείκτες ανά Κάτοικο, με βάση την απογραφή πληθυσμού της ΕΛΣΤΑΤ: α) Λειτουργικά Έσοδα ανά Κάτοικο, β) Ίδια Έσοδα ανά Κάτοικο, γ) Λειτουργικά Έξοδα ανά Κάτοικο, δ) Αποτέλεσμα ανά Κάτοικο (πλεόνασμα ή έλλειμμα), ε) Πάγιο Ενεργητικό ανά Κάτοικο, στ) Σύνολο Ενεργητικού ανά Κάτοικο, ζ) Ίδια Κεφάλαια ανά Κάτοικο, η) Επιχορηγήσεις ανά Κάτοικο, θ) Συνολικά Έσοδα ανά Κάτοικο και ι) Μακροπρόθεσμα Δάνεια ανά Κάτοικο.

Με αυτή την κατηγορία δεικτών θα αναλύσουμε τις οικονομικές επιδόσεις του Δήμου ανά Κάτοικο.

Πίνακας 3.6: Αριθμοδείκτες Εσόδων ανά Κάτοικο

ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ ΑΝΑ ΚΑΤΟΙΚΟ	ΧΡΗΣΗ 2015	ΧΡΗΣΗ 2014	ΧΡΗΣΗ 2013	ΧΡΗΣΗ 2012	ΧΡΗΣΗ 2011	Μ.Ο.σε €
Λειτουργικά Έσοδα / Κάτοικο	205,63	207,13	212,10	195,25	251,86	214,40
Ίδια Έσοδα / Κάτοικο	94,21	96,52	102,78	124,74	124,69	108,59
Επιχορηγήσεις / Κάτοικο	111,42	106,68	104,34	87,36	127,17	107,40

Διάγραμμα 3.6: Αριθμοδείκτες Εσόδων ανά Κάτοικο

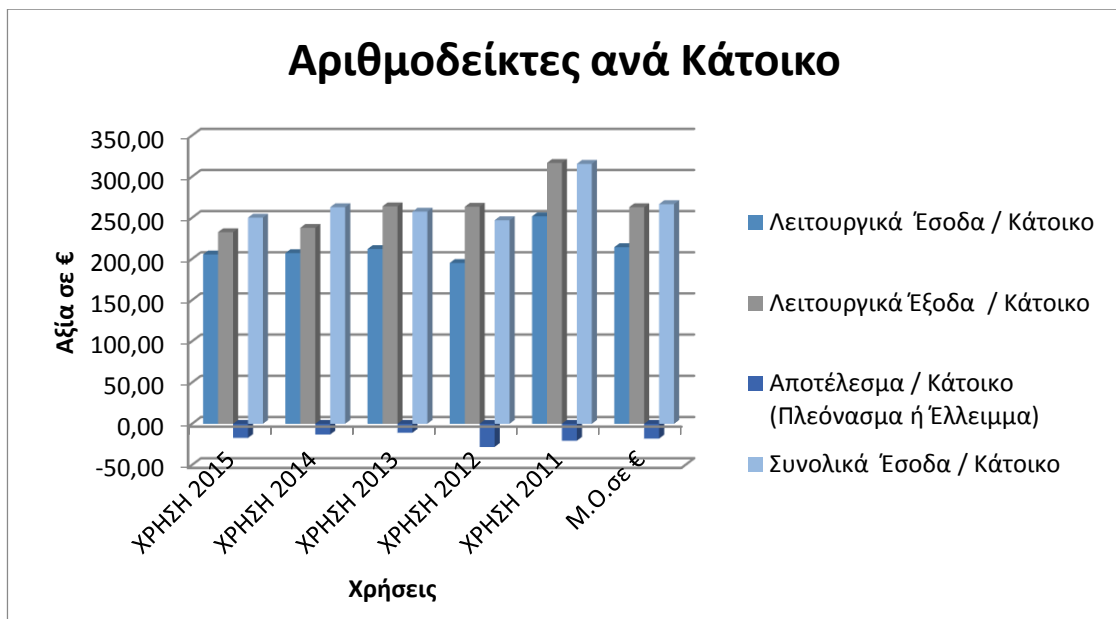

Από τους Αριθμοδείκτες Κατοίκων παρατηρούμε μείωση των Λειτουργικών Εσόδων ανά κάτοικο κατά 46,23 € σε μέσα στην πενταετία. Στην χρήση 2011 είχαμε 251,86 € ενώ στην χρήση 2015 έχουμε 205,63 € ανά κάτοικο. Μείωση όπως παρατηρούμε έχουμε και στα Ίδια Έσοδα ανά Κάτοικο αλλά και στις Επιχορηγήσεις ανά Κάτοικο.

Πίνακας 3.7: Αριθμοδείκτες Εσόδων / Εξόδων ανά Κάτοικο

ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ ΑΝΑ ΚΑΤΟΙΚΟ	ΧΡΗΣΗ 2015	ΧΡΗΣΗ 2014	ΧΡΗΣΗ 2013	ΧΡΗΣΗ 2012	ΧΡΗΣΗ 2011	Μ.Ο.σε €
Λειτουργικά Έσοδα / Κάτοικο	205,63	207,13	212,10	195,25	251,86	214,40
Λειτουργικά Έξοδα / Κάτοικο	232,64	237,90	264,07	263,63	316,80	263,01
Αποτέλεσμα / Κάτοικο (Πλεόνασμα ή Έλλειμμα)	-17,09	-12,99	-10,80	-28,12	-20,55	-17,91
Συνολικά Έσοδα / Κάτοικο	250,27	263,01	257,55	247,14	315,68	266,73

Διάγραμμα 3.7: Αριθμοδείκτες Εσόδων / Εξόδων ανά Κάτοικο

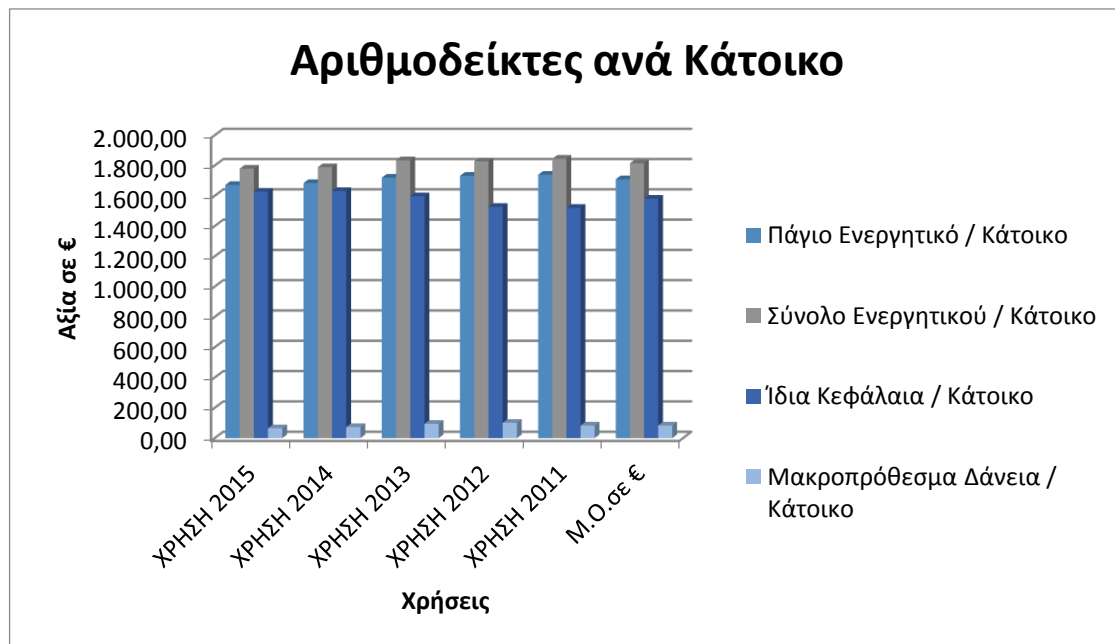
Μεγάλη μείωση έχουμε στα Λειτουργικά Έξοδα ανά Κάτοικο κατά 84,16 €. Αυτό οφείλεται κυρίως στην περιοριστική πολιτική που αναγκαστικά λόγω κρίσης εφαρμόστηκε στην πενταετία που εξετάζουμε, η οποία αποτυπώνεται κυρίως στα έξοδα και τις αμοιβές προσωπικού αλλά και στις προμήθειες του Δήμου.

Παρατηρούμε στα αποτελέσματα να υπάρχει σταθερά ένα Έλλειμμα ανά Κάτοικο, το οποίο έχει περιοριστεί και είναι αποτέλεσμα του ότι τα Λειτουργικά Έσοδα ανά Κάτοικο δεν καλύπτουν τα Λειτουργικά Έξοδα. Επίσης παρατηρούμε ότι τα Λειτουργικά Έξοδα καλύπτονται οριακά από τα Συνολικά Έσοδα ανά Κάτοικο.

Πίνακας 3.8: Αριθμοδείκτες Ενεργητικού ανά Κάτοικο

ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ ΑΝΑ ΚΑΤΟΙΚΟ	ΧΡΗΣΗ 2015	ΧΡΗΣΗ 2014	ΧΡΗΣΗ 2013	ΧΡΗΣΗ 2012	ΧΡΗΣΗ 2011	Μ.Ο.σε €
Πάγιο Ενεργητικό / Κάτοικο	1.671,19	1.684,15	1.719,85	1.731,97	1.738,93	1.709,22
Σύνολο Ενεργητικού / Κάτοικο	1.778,86	1.789,05	1.834,57	1.827,10	1.844,70	1.814,85
Ίδια Κεφάλαια / Κάτοικο	1.626,75	1.631,36	1.596,59	1.526,82	1.519,96	1.580,30
Μακροπρόθεσμα Δάνεια / Κάτοικο	65,54	73,44	94,29	101,06	83,31	83,53

Διάγραμμα 3.8: Αριθμοδείκτες Ενεργητικού ανά Κάτοικο

Στο παραπάνω διάγραμμα διαπιστώνουμε ότι τα Μακροπρόθεσμα Δάνεια ανά Κάτοικο διαμορφώνονται σε 83,53 € κατά μέσο όρο στην πενταετία και παρουσιάζουν μια πτωτική τάση, γεγονός που οφείλεται στο ότι ο Δήμος έχει μειώσει τα δάνεια του και δεν είναι υπερχρεωμένος.

3.5 Αριθμοδείκτες Αποδοτικότητας

- Ο Αριθμοδείκτης Αποδοτικότητας Ιδίων Κεφαλαίων, δείχνει πόσο αποτελεσματικά ο Δήμος χρησιμοποιεί τα ίδια κεφάλαια που έχει επενδύσει. Ο τύπος είναι:

$$\text{Αποδοτικότητα Ιδίων Κεφαλαίων} = \text{ROE} = \frac{\text{Καθαρά Κέρδη μετά Φόρων}}{\text{Ίδια Κεφάλαια}}$$

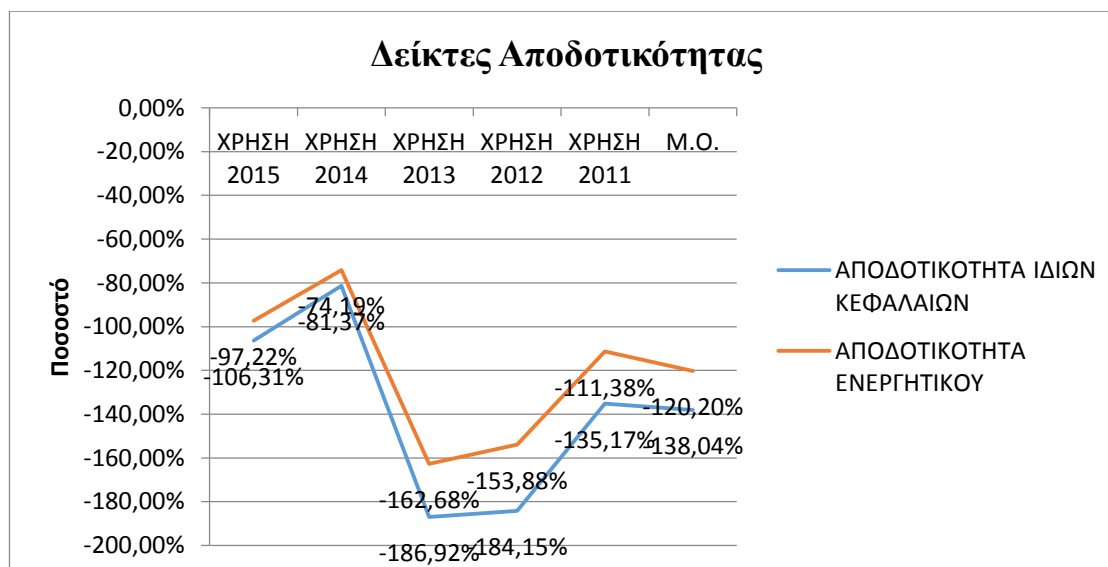
- Στη συνέχεια ο Αριθμοδείκτης Αποδοτικότητας Ενεργητικού, δείχνει πόσο αποδοτικά ο Δήμος χρησιμοποιεί τα περιουσιακά στοιχεία του Ενεργητικού του, προκειμένου να δημιουργήσει κέρδη. Ο τύπος είναι:

$$\text{Αποδοτικότητα Ενεργητικού} = \text{ROA} = \frac{\text{Καθαρά Κέρδη μετά Φόρων}}{\text{Σύνολο Ενεργητικού}}$$

Πίνακας 3.9: Αριθμοδείκτες Αποδοτικότητας

ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑΣ	ΧΡΗΣΗ 2015	ΧΡΗΣΗ 2014	ΧΡΗΣΗ 2013	ΧΡΗΣΗ 2012	ΧΡΗΣΗ 2011	Μ.Ο.
Αποδοτικότητα Ιδίων Κεφαλαίων	-106,31%	-81,37%	-186,92%	-184,15%	-135,17%	-138,04%
Αποδοτικότητα Ενεργητικού	-97,22%	-74,19%	-162,68%	-153,88%	-111,38%	-120,20%

Διάγραμμα 3.9: Αριθμοδείκτες Αποδοτικότητας

Στους δείκτες αποδοτικότητας διαπιστώνουμε αρνητικές τιμές καθώς ο Δήμος παρουσιάζει έλλειμμα σε όλες τις χρήσεις.

3.6 Αριθμοδείκτες Ρευστότητας

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται οι Αριθμοδείκτες Ρευστότητας:

Πίνακας 3.10: Αριθμοδείκτες Ρευστότητας

ΔΕΙΚΤΕΣ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ	ΧΡΗΣΗ 2015	ΧΡΗΣΗ 2014	ΧΡΗΣΗ 2013	ΧΡΗΣΗ 2012	ΧΡΗΣΗ 2011	Μ.Ο.
Γενική Ρευστότητα	1,31	1,22	0,72	0,39	0,34	0,61
Άμεση Ρευστότητα	1,28	1,20	0,72	0,39	0,34	0,60
Ταμειακή Ρευστότητα	0,99	0,65	0,33	0,13	0,06	0,28

- Ο Αριθμοδείκτης Γενικής Ρευστότητας, δείχνει το κατά πόσο ο Δήμος μπορεί να χρηματοδοτήσει τις Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις του από το Κυκλοφορούν Ενεργητικό του. Ο τύπος είναι:

$$\text{Γενική Ρευστότητα} = \frac{\text{Κυκλοφορούν Ενεργητικό}}{\text{Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις}}$$

Διάγραμμα 3.10: Αριθμοδείκτης Γενικής Ρευστότητας

Μια τιμή του δείκτη μεγαλύτερη του 1,5 θεωρείται ικανοποιητική. Διαπιστώνουμε την αυξητική πορεία του δείκτη Γενικής Ρευστότητας ο οποίος ξεκινά το 2011 από 0,34 και καταλήγει στην χρήση 2015 σε 1,31. Ο Δήμος έτσι μπορεί να καλύψει τις Βραχυχρόνιες Υποχρεώσεις του αλλά και να αξιοποιήσει τυχόν επενδυτικές ευκαιρίες που θα παρουσιαστούν, προς όφελος των δημοτών του. Αυτό οφείλεται κυρίως στην μείωση των Βραχυπρόθεσμων Υποχρεώσεων μέσω της επιχορηγούμενης εξόφλησης των ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων του στις χρήσεις 2013 και 2014.

- Ο Αριθμοδείκτης Άμεσης Ρευστότητας, περιλαμβάνει τα κυκλοφοριακά στοιχεία που είτε είναι, είτε μπορούν να μετασχηματιστούν σε μετρητά σχετικά εύκολα. Ο τύπος είναι:

$$\text{Άμεση Ρευστότητα} = \frac{\text{Κυκλοφορούν Ενεργητικό - Αποθέματα}}{\text{Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις}}$$

Διάγραμμα 3.11: Αριθμοδείκτης Άμεσης Ρευστότητας

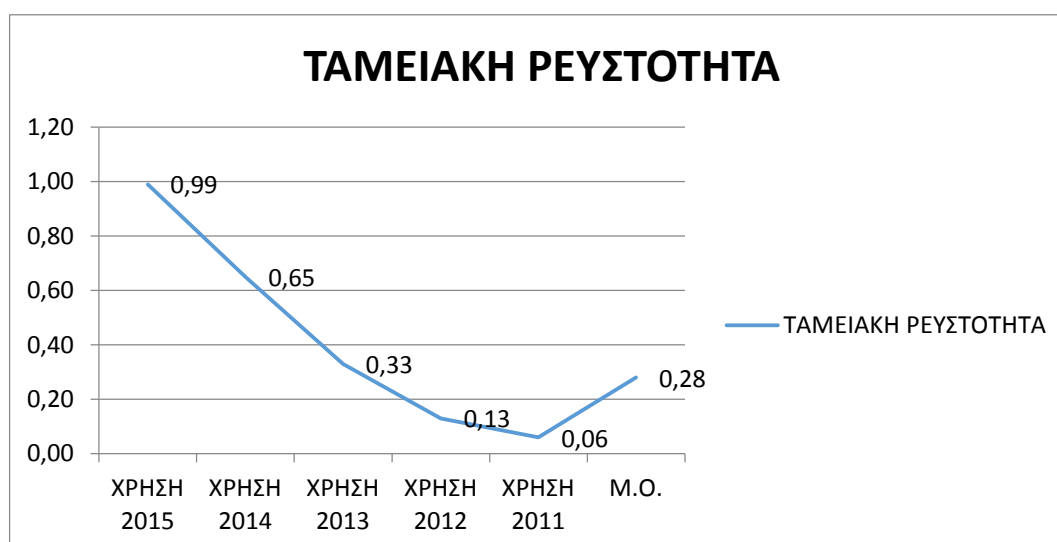
Μια τιμή του δείκτη Άμεσης Ρευστότητας μεγαλύτερη από την μονάδα (1) θεωρείται ικανοποιητική. Όσο μεγαλύτερος είναι ο δείκτης από την μονάδα τόσο μεγαλύτερο είναι και το περιθώριο ασφάλειας και τόσο καλύτερη είναι η θέση που βρίσκεται ο Δήμος από πλευράς ρευστότητας. Ο δείκτης Άμεσης Ρευστότητας

παρουσιάζει μια ανοδική πορεία και διαμορφώνεται στην χρήση 2015 στο 1,28, μια τιμή πολύ ικανοποιητική.

- Ο Αριθμοδείκτης Ταμειακής Ρευστότητας, είναι ο πλέον ενδεικτικός δείκτης Ρευστότητας, αφού παρουσιάζει την ικανότητα του Δήμου να ανταποκριθεί στις Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις του, χρησιμοποιώντας μόνο τα Ταμειακά του Διαθέσιμα. Ο τύπος είναι:

$$\text{Ταμειακή Ρευστότητα} = \frac{\text{Διαθέσιμα}}{\text{Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις}}$$

Διάγραμμα 3.12: Αριθμοδείκτης Ταμειακής Ρευστότητας

Όσο μεγαλύτερος είναι ο δείκτης τόσο καλύτερη η οικονομική θέση του Δήμου. Ο εν λόγω δείκτης είναι ο πλέον ενδεικτικός δείκτης «Ρευστότητας», αφού παρουσιάζει την ικανότητα του Δήμου να ανταποκριθεί στις Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις του, χρησιμοποιώντας μόνο τα Ταμειακά του Διαθέσιμα. Ο Δείκτης Ταμειακής Ρευστότητας στην χρήση 2015, μετά από μια ανοδική πορεία την τελευταία πενταετία, καταλήγει σχεδόν στην μονάδα, γεγονός που μας δείχνει ότι ο Δήμος μπορεί να καλύψει τις Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις.

3.7 Αριθμοδείκτες Δομής Κεφαλαίων

Οι Αριθμοδείκτες Δομής Κεφαλαίων (Κεφαλαιακής Διάρθρωσης ή Δανειακής Επιβάρυνσης) φανερώνουν τη σχέση μεταξύ «Ιδίων και Ξένων Κεφαλαίων», καθορίζοντας το βαθμό του χρηματοοικονομικού κινδύνου των Ιδίων Κεφαλαίων. Μετρούν την σχέση μεταξύ περιουσιακών στοιχείων και κεφαλαίων του Δήμου και το βαθμό με τον οποίο ο Δήμος έχει χρηματοδοτηθεί με Δανειακά Κεφάλαια για την ανάπτυξή του. Οι τύποι των Αριθμοδεικτών Δομής Κεφαλαίων είναι:

- Ξένα Κεφάλαια / Ίδια Κεφάλαια, ο συγκεκριμένος αριθμοδείκτης εκφράζει τη σχέση «Ιδίων και Ξένων Κεφαλαίων» και χρησιμοποιείται για τη διαπίστωση ύπαρξης ή όχι υπερδανεισμού.

$$\text{Ξένα / Ίδια Κεφάλαια} = \frac{\text{Ξένα Κεφάλαια}}{\text{Ίδια Κεφάλαια}}$$

- Ξένα Κεφάλαια / Σύνολο Ενεργητικού, αποτελεί μέτρο του βαθμού στον οποίο ο Δήμος χρησιμοποιεί τα Ξένα Κεφάλαια για την χρηματοδότηση των περιουσιακών στοιχείων του Ενεργητικού του.

$$\text{Δείκτης Συνολικής Δανειακής Επιβάρυνσης} = \frac{\text{Ξένα Κεφάλαια}}{\text{Σύνολο Ενεργητικού}}$$

- Ίδια Κεφάλαια / Σύνολο Ενεργητικού, αποτελεί μέτρο του βαθμού στον οποίο ο Δήμος χρησιμοποιεί τα Ίδια Κεφάλαια για την χρηματοδότηση των περιουσιακών στοιχείων του Ενεργητικού του.

$$\text{Ίδια Κεφάλαια / Σύνολο Ενεργητικού} = \frac{\text{Ίδια Κεφάλαια}}{\text{Σύνολο Ενεργητικού}}$$

Πίνακας 3.11: Αριθμοδείκτες Δομής Κεφαλαίων

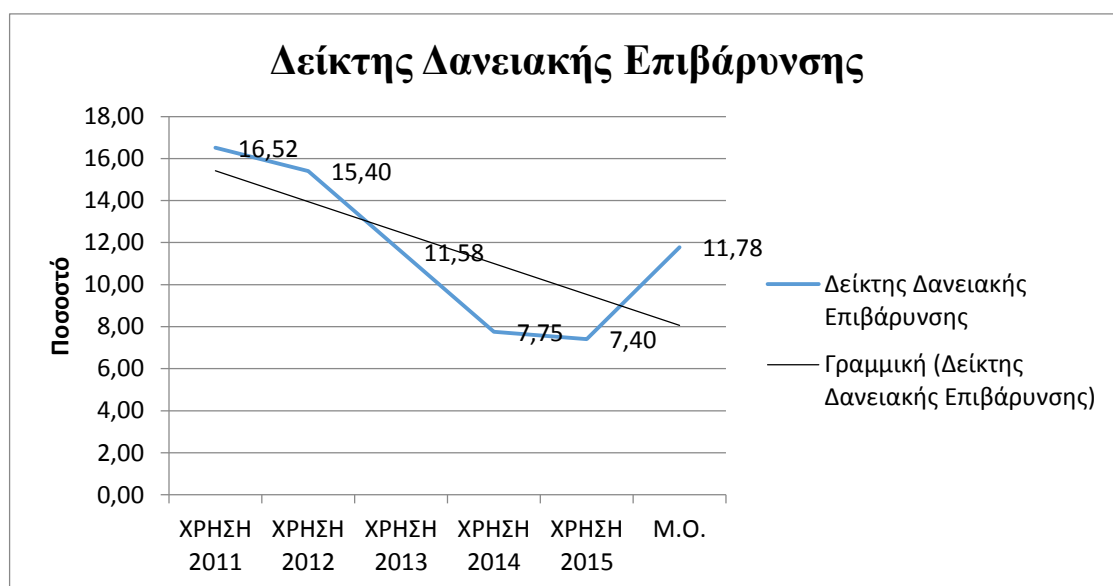
ΔΕΙΚΤΕΣ ΔΟΜΗΣ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ	ΧΡΗΣΗ 2011	ΧΡΗΣΗ 2012	ΧΡΗΣΗ 2013	ΧΡΗΣΗ 2014	ΧΡΗΣΗ 2015	Μ.Ο.
Ξένα/Ίδια Κεφάλαια	20,05	18,43	13,30	8,50	8,09	13,53
Δείκτης Δανειακής Επιβάρυνσης	16,52	15,40	11,58	7,75	7,40	11,78
Ίδια Κεφάλαια / Σύνολο Ενεργητικού	82,40	83,57	87,03	91,19	91,45	87,08

Διάγραμμα 3.13: Αριθμοδείκτης Δομής Κεφαλαίων

Με τους Αριθμοδείκτες Δομής Κεφαλαίων διαπιστώνουμε ότι τα Ίδια Κεφάλαια αποτελούν σε μεγάλο ποσοστό τις πηγές χρηματοδότησης του Δήμου. Το 2015 τα Ίδια Κεφάλαια αποτελούν 92,60% με το υπόλοιπο 7,40 % να αποτελούν τα Ξένα κεφάλαια. Ο μέσος όρος στην πενταετία διαμορφώνεται σε 88,22% και 11,78% αντίστοιχα.

Διάγραμμα 3.14: Αριθμοδείκτης Δανειακής Επιβάρυνσης

Με αυτόν τον αριθμοδείκτη συμπεραίνουμε ότι ο Δήμος δεν θεωρείται υπερχρεωμένος, καθώς ο μέσος όρος για τον δείκτη εξυπηρέτησης της δημόσιας πίστης ανέρχεται σε 11,78%, ειδικά στην χρήση του 2015 ανέρχεται σε 7,40% και συνεπώς είναι κατά πολύ μικρότερος του 20% που θέτει ως όριο το άρθρο 264 του Ν.3852/2010. Επίσης στο παραπάνω διάγραμμα παρατηρούμε την πτωτική τάση του Αριθμοδείκτη της Δανειακής Επιβάρυνσης.

3.8 Αριθμοδείκτες Κυκλοφοριακής Ταχύτητας

Οι τύποι των Αριθμοδεικτών Κυκλοφοριακής Ταχύτητας είναι οι παρακάτω:

- Κυκλοφοριακή Ταχύτητα Απαιτήσεων, δείχνει πόσες φορές εισπράττονται κατά την διάρκεια μιας οικονομικής χρήσης οι απαιτήσεις του Δήμου.

$$\text{Κυκλοφοριακή Ταχύτητα Απαιτήσεων} = \frac{\text{Πωλήσεις}}{\text{Απαιτήσεις}}$$

- Κυκλοφοριακή Ταχύτητα Συνολικού Ενεργητικού, ο συγκεκριμένος δείκτης φανερώνει την αποτελεσματική και αποδοτική χρήση των στοιχείων του Ενεργητικού για τη δημιουργία εσόδων από πωλήσεις.

$$\text{Κυκλοφοριακή Ταχύτητα Συνολικού Ενεργητικού} = \frac{\text{Πωλήσεις}}{\text{Σύνολο Ενεργητικού}}$$

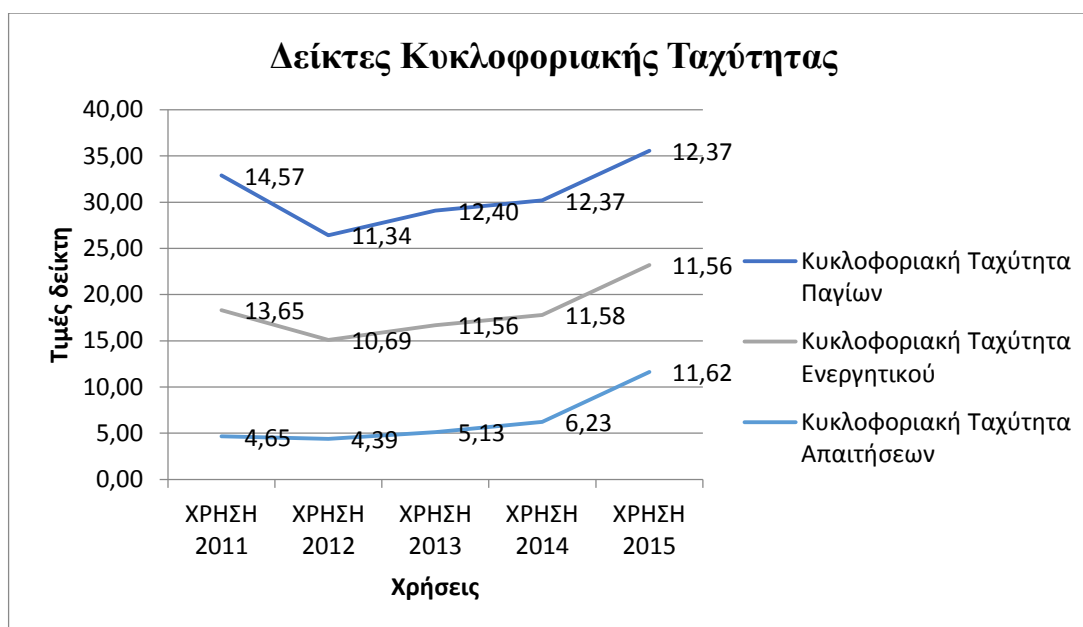
- Κυκλοφοριακή Ταχύτητα Παγίου Ενεργητικού, δείχνει το βαθμό απασχόλησης και αξιοποίησης του παραγωγικού δυναμικού του Δήμου.

$$\text{Κυκλοφοριακή Ταχύτητα Παγίου Ενεργητικού} = \frac{\text{Πωλήσεις}}{\text{Πάγιο Ενεργητικό}}$$

Πίνακας 3.12: Αριθμοδείκτες Κυκλοφοριακής Ταχύτητας

ΔΕΙΚΤΕΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΚΗΣ ΤΑΧΥΤΗΤΑΣ	ΧΡΗΣΗ 2011	ΧΡΗΣΗ 2012	ΧΡΗΣΗ 2013	ΧΡΗΣΗ 2014	ΧΡΗΣΗ 2015	Μ.Ο.
Κυκλοφοριακή Ταχύτητα Απαιτήσεων	4,65	4,39	5,13	6,23	11,62	5,62
Κυκλοφοριακή Ταχύτητα Ενεργητικού	13,65	10,69	11,56	11,58	11,56	11,81
Κυκλοφοριακή Ταχύτητα Παγίων	14,57	11,34	12,40	12,37	12,37	12,62

Διάγραμμα 3.15: Αριθμοδείκτες Κυκλοφοριακής Ταχύτητας

Με τους Αριθμοδείκτες Κυκλοφοριακής Ταχύτητας θα δούμε τον βαθμό χρησιμοποίησης των περιουσιακών στοιχείων του Δήμου. Ο Αριθμοδείκτης Κυκλοφοριακής Ταχύτητας Απαιτήσεων σε φορές διαμορφώνεται σε 5,62 κατά μέσο όρο ενώ στην χρήση 2015 η αντίστοιχη τιμή διαμορφώνονται σε 11,62 φορές. Οι παραπάνω τιμές οφείλονται κυρίως στην μείωση των Λειτουργικών Εσόδων κατά την διάρκεια της πενταετίας. Οι αριθμοδείκτες Κυκλοφοριακής Ταχύτητας Ενεργητικού και Παγίων μας δείχνουν το βαθμό απασχόλησης και αξιοποίησης των στοιχείων του Ενεργητικού και του παραγωγικού δυναμικού του Δήμου. Ο χαμηλός δείκτης μας δείχνει ότι υπάρχει δέσμευση κεφαλαίων που δεν χρησιμοποιούνται αποτελεσματικά για την δημιουργία εσόδων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Συμπεράσματα – Προτάσεις

4.1 Συμπεράσματα

Η μείωση των εισροών από την κεντρική διοίκηση σε αντίθεση με την αύξηση των αρμοδιοτήτων των Ο.Τ.Α., επιβάλλει στους Δήμους να κινηθούν σε νέα κατεύθυνση. Σε αυτό το πλαίσιο απαιτείται η προσαρμογή των Ο.Τ.Α. στα σύγχρονα δεδομένα όπως:

- Καλύτερη οργάνωση και ορθολογικότερος προγραμματισμός.
- Ανάπτυξη εσωτερικών μηχανισμών, ώστε οι υπηρεσίες να αυξήσουν την αποδοτικότητά τους και να έχουν ετοιμότητα αξιοποίησης πηγών χρηματοδότησης.
- Εκπαίδευση και αλλαγή νοοτροπίας υπηρεσιακού και διοικητικού δυναμικού.

Η οικονομική ανάλυση με τη χρήση χρηματοοικονομικών δεικτών αποτελεί εργαλείο για την μέτρηση της αποδοτικότητας των Δήμων. Επιβάλλεται πλέον η χρήση αυτών, ώστε να εξάγονται χρήσιμα συμπεράσματα. Είναι ένα εργαλείο το οποίο χρειάζονται οι Ο.Τ.Α. για να εντοπίσουν και να επιλύσουν τα οικονομικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν.

Σημαντική επίσης είναι η σημασία του εισπρακτικού μηχανισμού των Ο.Τ.Α., ο οποίος είναι άρρηκτα συνδεδεμένος τόσο με την οικονομική αυτοτέλεια της αυτοδιοίκησης όσο και με την υγιή και απρόσκοπτη λειτουργία των οικονομικών της. Η αδυναμία των εισπρακτικών οργάνων να εκτελέσουν τα καθήκοντά τους, εκτός της οικονομικής κρίσης, οφείλεται και στις πιέσεις που δέχονται από τους αιρετούς. Αποτέλεσμα είναι η μεγάλη εξάρτηση των Δήμων από τις κρατικές επιχορηγήσεις, η αδυναμία κατάρτισης αληθών προϋπολογισμών και κατά συνέπεια η αδυναμία εκτέλεσης των προγραμμάτων δράσης τους.

Σίγουρα δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης δεν είναι κερδοσκοπικές επιχειρήσεις. Με την χρηματοοικονομική ανάλυση θα εξαχθούν

ορισμένα συμπεράσματα για τα οικονομικά στοιχεία. Δεν εξετάζουμε αν έχει επιτευχθεί το πραγματικό τους έργο και η προσφορά τους προς τους πολίτες. Συνεπώς, αν η χρηματοοικονομική ανάλυση δείχνει ότι ο Δήμος βρίσκεται σε δυσμενή οικονομική κατάσταση, αυτό δεν έχει απόλυτη σχέση με το αν έχει επιτευχθεί το έργο του προς τους δημότες. Μεταξύ της προσφοράς του κοινωνικού έργου και της χρηματοοικονομικής κατάστασης των Δήμων, θα πρέπει να υπάρχει μια ισορροπία, έτσι ώστε μελλοντικά να μπορούν να ανταπεξέλθουν οικονομικά για να συνεχίσουν στον ίδιο βαθμό τουλάχιστον να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους και το κοινωνικό τους έργο προς τους δημότες.

Ένα γενικό συμπέρασμα είναι ότι ο Δήμος Κορδελιού – Ευόσμου είναι δήμος πάγιας περιουσίας, δηλαδή έχει περισσότερα πάγια στο σύνολο του ενεργητικού του σε σχέση με τα υπόλοιπα στοιχεία, και αυτό φαίνεται ξεκάθαρα στην ανάλυση κοινού μεγέθους. Το θετικό είναι ότι η κάλυψη των παγίων γίνεται από ίδια κεφάλαια και όχι από ξένα κεφάλαια.

Αδιαμφισβήτητο γεγονός αποτελεί το πρόβλημα της εξάρτησης από τις τακτικές επιχορηγήσεις της κεντρικής διοίκησης και η αδυναμία του Δήμου να συγκεντρώσει ίδια έσοδα. Καθώς οι επιχορηγήσεις αποτελούν την εύκολη πηγή εσόδων, ο Δήμος δεν δραστηριοποιείται στο να αυξήσει τα ίδια έσοδά του, με τα οποία θα μπορούσε να επιτύχει τους στόχους του. Επιβάλλεται λοιπόν ο Δήμος να δώσει προτεραιότητα στην αύξηση των ιδίων εσόδων του ώστε να μην εξαρτάται από τις κρατικές επιχορηγήσεις. Η εξάρτηση από τους πόρους της κεντρικής διοίκησης, περιορίζει τον Δήμο στο να υλοποιήσει τις δικές του πολιτικές ανάπτυξης.

Θετικό σημείο του Δήμου Κορδελιού – Ευόσμου αποτελεί το γεγονός ότι στηρίζεται σε ίδια κεφάλαια και όχι σε δανειακά κεφάλαια, αυτό του προσδίδει φερεγγυότητα.

Από την επισκόπηση των εκθέσεων ελέγχου των ορκωτών ελεγκτών λογιστών για τις εξεταζόμενες χρήσεις, παρατηρούμε επαναλαμβανόμενες συστάσεις για τον ορθό σχηματισμό πρόβλεψης για επισφαλείς επίδικες απαιτήσεις. Συστήνεται η διενέργεια αυξημένων προβλέψεων με αντίστοιχη ωφέλεια των ιδίων κεφαλαίων και των αποτελεσμάτων χρήσης.

Εκτός των προβλέψεων για απαιτήσεις πέραν της πενταετίας, προτείνουμε την περιοδική επισκόπηση των επιμέρους απαιτήσεων των προηγούμενων χρήσεων, ώστε να προσδιοριστεί το ύψος αυτών που εκτιμάται ότι θα εισπραχθούν και το ύψος αυτών που εκτιμάται ότι πρέπει να διαγραφούν. Στην συνέχεια ο Δήμος πρέπει να προχωρήσει σε δημιουργία πρόβλεψης έναντι των απαιτήσεων αυτών, ώστε να απεικονίζει στις οικονομικές του καταστάσεις τα εκτιμώμενα ποσά που θα εισπραχθούν.

Τέλος να σημειωθεί ότι ο σχηματισμός πρόβλεψης επισφαλών απαιτήσεων δε συνιστά σε καμία περίπτωση παραίτηση του Δήμου από τις απαιτήσεις αυτές ούτε και διαγραφή των αντίστοιχων απαιτήσεων από τους βεβαιωτικούς χρηματικούς καταλόγους του. Συνιστά λογιστική εγγραφή απεικόνισης των εκτιμώμενων μη εισπραχθέντων ποσών και μόνο.

Επίσης από τις οικονομικές καταστάσεις αποτυπώνεται η συνεχής μείωση του κόστους των υπηρεσιών και η μεγάλη μείωση των υποχρεώσεων του Δήμου. Η μείωση των υποχρεώσεων οφείλεται κυρίως στην εξόφληση των προμηθευτών, ως ωφέλεια του Δήμου από την ένταξη του στο πρόγραμμα επιχορήγησης των ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων του.

Εν κατακλείδι η σημασία του εισπρακτικού μηχανισμού των Ο.Τ.Α. είναι συνυφασμένη τόσο με την οικονομική αυτοτέλεια της αυτοδιοίκησης όσο και με την υγιή και απρόσκοπτη λειτουργία των οικονομικών της. Η νομοθεσία έχει προβλέψει την παροχή των μέσων εκείνων, ώστε οι Ο.Τ.Α. να διασφαλίζουν την είσπραξη των απαιτήσεών τους από τους ασυνεπείς οφειλέτες, με τη θέσπιση τόσο έμμεσων όσο και αναγκαστικών μέτρων είσπραξης. Η λειτουργία, όμως, του εισπρακτικού μηχανισμού φανερώνει σημαντικές αδυναμίες. Η επιδίωξη είσπραξης των ιδίων εσόδων και η χρήση των προβλεπόμενων για αυτήν μέτρων συχνά αμελείται.

4.2 Προτάσεις

Έχοντας υπόψη τα αποτελέσματα και τα συμπεράσματα της έρευνας που διενεργήθηκε, την υφιστάμενη οικονομική κρίση, το στόχο της μακροπρόθεσμης

αποτελεσματικότητας του Δήμου, κρίνεται σκόπιμη η παρουσίαση ορισμένων προτάσεων που θα μπορούσαν να βελτιώσουν την υφιστάμενη κατάσταση.

❖ Διασφάλιση Εσόδων

Η υφιστάμενη οικονομική κρίση έχει επιφέρει επιδείνωση στην οικειοθελή συμμόρφωση των οφειλετών στις φορολογικές τους υποχρεώσεις. Ζητούμενο της φορολογικής διοίκησης, σε μια τέτοια οικονομική συγκυρία, είναι τόσο η αντιμετώπιση του φαινομένου της αυξημένης μη συμμόρφωσης των οφειλετών, όσο και η στήριξη των φορολογουμένων που αντιμετωπίζουν προβλήματα ρευστότητας λόγω οικονομικής αδυναμίας. Στο πλαίσιο αυτό προτείνονται δύο κατηγορίες μέτρων, αυτά που αφορούν το στάδιο της οικειοθελούς φορολογικής συμμόρφωσης και αυτά που αφορούν το στάδιο της διοικητικής εκτέλεσης λόγω μη οικειοθελούς καταβολής των οφειλών. Από την μία πλευρά, δηλαδή, θα πρέπει να χορηγούνται με μεγαλύτερη ευκολία διευκολύνσεις τμηματικής καταβολής στους φορολογούμενους που αντιμετωπίζουν πράγματι οικονομικές δυσκολίες και από την άλλη πλευρά να χρησιμοποιηθεί η επιβολή αναγκαστικών μέτρων είσπραξης εναντίον των φορολογούμενων που δεν καταβάλλουν τους οφειλόμενους φόρους χωρίς αυτό να οφείλεται σε οικονομική αδυναμία. Τα ευρήματα καθιστούν σαφές ότι είναι απαραίτητο να ληφθούν σημαντικά μέτρα για τη διασφάλιση όλων των εσόδων. Η ενδυνάμωση του συστήματος εσωτερικών δικλίδων και της λογοδοσίας, θα αποτελέσουν τα σημαντικά εργαλεία προς αυτή την κατεύθυνση.

❖ Απογραφή - Αποθήκη

Στα πλαίσια παρακολούθησης του κόστους λειτουργίας των υπηρεσιών, της ορθολογικής διαχείρισης των αποθεμάτων καθώς και της υποχρέωσης του Δήμου σύμφωνα με το ΠΔ.315/1999 με το οποίο τα αποθέματα των υλικών πρέπει να παρουσιάζονται μετά από φυσική απογραφή στο Κυκλοφορούν Ενεργητικό του Ισολογισμού του Δήμου, προτείνεται ο σχεδιασμός επίσημων τυποποιημένων διαδικασιών διενέργειας της απογραφής με την έκδοση αναλυτικού εγχειριδίου. Η δημιουργία οργανωμένων και σωστά φυλασσόμενων αποθηκευτικών χώρων και ο ορισμός αρμοδίων υπαλλήλων για τη διαχείριση των υλικών θεωρείται επιτακτική ανάγκη. Η λειτουργία μιας πλήρους μηχανογραφημένης αποθήκης θεωρείται επιτακτική και άμεση.

❖ **Εσωτερικός Έλεγχος**

Ο Δήμος πρέπει να αναπτύξει ένα κατάλληλο σύστημα εσωτερικού ελέγχου με στόχο την βελτίωση των λειτουργιών του και των εσωτερικών δικλίδων ασφαλείας. Ο εσωτερικός έλεγχος μπορεί να αποτελέσει ένα εργαλείο διοίκησης που μπορεί να χρησιμοποιηθεί στην επίλυση των υφιστάμενων αδυναμιών σε διάφορες υπηρεσίες, στην αποδοτικότερη χρήση των οικονομικών πόρων, στην αξιοπιστία των πληροφοριών στην λήψη αποφάσεων με στόχο την διασφάλιση της εκπλήρωσης δημοτικών πολιτικών προς όφελος των δημοτών.

❖ **Εκπαίδευση Προσωπικού**

Η εφαρμογή διαδικασιών συστηματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης του προσωπικού θα προωθήσει την ανάπτυξη των απαιτούμενων επαγγελματικών δεξιοτήτων των εργαζομένων στα πλαίσια αποδοτικής λειτουργίας της Δήμου. Επίσης προτείνεται η εναλλαγή των θέσεων εργασίας ώστε οι υπάλληλοι να μπορούν να ανταποκριθούν, σε περίπτωση που κριθεί αναγκαίο, αλλά και η σωστή χρησιμοποίηση του προσωπικού σε θέσεις ανάλογες των γνώσεων και των δεξιοτήτων του.

❖ **Επικοινωνία – Συνεργασία**

Ένα θέμα που παρατηρείται κυρίως στους Δημόσιους Οργανισμούς είναι η έλλειψη επικοινωνίας, ενημέρωσης και συντονισμού μεταξύ των υπηρεσιών αλλά και της Διοίκησης. Απαιτείται η άμεση επίλυση του ζητήματος για την ομαλή και ορθή λειτουργία του Δήμου.

❖ **Ακίνητη Περιουσία**

Ένα μεγάλο θέμα στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης είναι η αξιοποίηση της ακίνητης περιουσίας τους. Η καταγραφή και η ακριβής αποτύπωση των ακινήτων έχει πραγματοποιηθεί με την εφαρμογή του Ν.3852/2010. Σημαντική ανάγκη αποτελεί και η ύπαρξη ενός μηχανισμού διαρκούς επικαιροποίησης των ακινήτων του Δήμου. Προτείνεται η διαχείριση και η αξιοποίηση της ακίνητης περιουσίας στη βάση της πραγματικής τους εμπορικής δυναμικής. Η αξιοποίηση θα επιφέρει έσοδα στον Δήμο με στόχο την αύξηση των ιδίων εσόδων και την απεξάρτηση από κρατικές επιχορηγήσεις.

Τελειώνοντας θα πρέπει να αναφέρουμε ότι τα συμπεράσματα που έχουν εξαχθεί είναι ενδιαφέροντα και μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την σωστή διοίκηση ενός Οργανισμού Τοπικής Αυτοδιοίκησης, όπως είναι ο Δήμος Κορδελιού – Ευόσμου. Θα ήταν παράλειψη η μη αναφορά μας στους περιορισμούς της παρούσας εργασίας. Πιο συγκεκριμένα το μικρό χρονικό διάστημα για την διεξαγωγή της εν λόγω εργασίας αποτελεί τον βασικό περιορισμό της παρούσας διπλωματικής εργασίας. Για αυτό το λόγο προτείνεται η διεξαγωγή μελλοντικής έρευνας για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα.

Εν κατακλείδι πρέπει να τονιστεί ότι με την ανάλυση των λογιστικών καταστάσεων διευκολύνεται η λήψη αποφάσεων για την σωστή οικονομική λειτουργία του Δήμου. Από την μελέτη αυτή, δίνονται πολλά ερεθίσματα, ώστε η έρευνα να συνεχιστεί στο μέλλον και να βοηθήσει μελλοντικούς ερευνητές στις αναλύσεις τους. Ένα μέλλον για την τοπική αυτοδιοίκηση και τον Δήμο μας, που μπορεί να γίνει καλύτερο για όλους.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΠΙ. ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΙ ΧΡΗΣΕΩΝ 2011 – 2015

ΔΗΜΟΣ ΚΟΡΔΕΛΙΟΥ – ΕΥΟΣΜΟΥ

ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΙ 2011 - 2015					
Ε Ν Ε Ρ Γ Η Τ Ι Κ Ο					
	Χρήση 2015	Χρήση 2014	Χρήση 2013	Χρήση 2012	Χρήση 2011
<u>Β. ΞΕΘΑ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ</u>					
4. Λοιπά έξοδα εγκαταστάσεως	1.122.116,96	1.688.583,91	1.984.302,41	1.293.171,63	1.637.627,37
	1.122.116,96	1.688.583,91	1.984.302,41	1.293.171,63	1.637.627,37
<u>Γ. ΠΑΓΙΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ</u>					
<u>II. Ενσώματες ακινητοποιήσεις</u>					
1. Γήπεδα - Οικόπεδα	115.739.427,26	115.739.427,26	109.664.097,21	109.340.709,80	109.340.709,80
1α. Πλατείες-Πάρκα-Παιδότοποι κοινής χρήσεως	2.393.987,90	2.831.907,18	2.867.311,38	1.713.951,47	2.257.361,06
1β. Οδοί-Οδοστρώματα κοινής χρήσεως	11.932.961,23	14.218.413,95	16.564.304,16	17.047.771,89	16.228.851,79
1γ. Πεζοδρόμια κοινής χρήσεως	1.829.798,66	409.715,35	546.442,67	651.423,98	764.575,42
2. Ορυχεία, Μεταλλεία, Λατομεία, Αγροί, Φυτείες, Δάση	2.958,18	2.958,18	2.958,18	2.958,18	2.958,18
3. Κτίρια & τεχνικά έργα	17.695.280,89	18.863.358,35	17.377.381,32	14.948.616,23	16.476.963,53
3β. Εγκ/σεις ηλεκτροφωτισμού κοινής χρήσεως	145.644,91	175.080,28	213.196,30	242.948,78	242.301,39
3γ. Λοιπές μόνιμες εγκ/σεις κοινής χρήσεως	7.676.613,20	6.429.335,75	6.525.618,26	6.651.083,14	7.526.061,83
4. Μηχ/τα- τεχνικές εγκαταστάσεις & λοιπός μηχ/κός εξοπλ.	179.256,62	125.776,11	148.873,80	184.160,10	221.923,85
5. Μεταφορικά μέσα	1.876.854,52	229.413,72	247.752,98	354.888,73	695.702,04
6. Έπιπλα & λοιπός εξοπλισμός	309.372,62	338.457,01	367.699,63	266.455,10	455.581,24
7. Ακινητοποιήσεις υπό εκτέλεση και προκαταβολές παγίων	9.328.571,54	11.052.490,36	19.501.069,18	23.839.983,44	21.643.549,84
Σύνολο Ακινητοποιήσεων (ΓII)	169.110.727,53	170.416.333,50	174.026.705,07	175.244.950,84	175.856.539,97
<u>III. Τίτλοι πάγιας επένδυσης & άλλες μακρ. χρηματ. απαιτήσεις</u>					
1. Τίτλοι πάγιας επένδυσης	1.058.306,85	1.058.306,85	1.058.306,85	1.149.195,66	1.149.195,66

Μείον: -Προβλέψεις για υποτίμηση	131.230,87	117.601,37	95.232,58	171.340,39	74.763,93
	927.075,98	940.705,48	963.074,27	977.855,27	1.074.431,73
2.Λοιπές μακροπρόθεσμες απαιτήσεις	10.493,00	10.493,00	10.493,00	10.493,00	10.493,00
	937.568,98	951.198,48	973.567,27	988.348,27	1.084.924,73
Σύνολο Παγίου Ενεργητικού (ΓΗ + ΓΠΗ)	170.048.296,51	171.367.531,98	175.000.272,34	176.233.299,11	176.941.464,70
<u>Δ. ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ</u>					
<u>I. Αποθέματα</u>					
4.Υλικά κατασκευής και επισκευής τεχνικών έργων, Αναλώσιμα υλικά, Ανταλλακτικά και Είδη συσκευασίας	165.643,24	97.186,23	64.029,31	67.185,94	71.758,23
<u>II. Απαιτήσεις</u>					
1. Απαιτήσεις από πώληση αγαθών & υπηρεσιών	1.478.354,69	3.228.892,32	4.057.442,91	4.318.684,06	4.717.722,19
4. Επισφαλείς-Επίδικες απαιτήσεις & χρεώστες Μείον : Προβλέψεις	5.217.368,40	3.122.332,54	1.023.359,93	896.661,99	896.661,99
	-5.217.368,40	-3.122.332,54	-1.023.359,93	-896.661,99	-896.661,99
5. Χρεώστες διάφοροι	172.127,33	151.857,36	145.980,00	203.226,03	791.086,35
6. Λογαριασμοί διαχείρισεως προκαταβολών και πιστώσεων	150.174,24	1.897,28	2.175,00	2.175,00	3.370,34
	1.800.656,26	3.382.646,96	4.205.597,91	4.524.085,09	5.512.178,88
<u>IV. Διαθέσιμα</u>					
1. Ταμείο	12.512,46	14.357,36	17.402,32	13.980,69	9.896,23
3. Καταθέσεις όψεως & προθεσμίας	6.096.344,57	3.993.817,87	3.597.870,91	2.318.838,45	1.091.683,67
	6.108.857,03	4.008.175,23	3.615.273,23	2.332.819,14	1.101.579,90
Σύνολο Κυκλοφορούντος Ενεργητικού (ΔΠ + ΔΙΥ)	8.075.156,53	7.488.008,42	7.884.900,45	6.924.090,17	6.685.517,01
<u>Ε. ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΟΙ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ</u>					
1. Έξοδα επόμενων χρήσεων	26.469,06	27.005,90	28.190,11	36.632,00	46.121,95
2. Έσοδα χρήσεως εισπρακτέα	1.732.089,66	1.470.500,90	1.774.830,64	1.425.292,13	2.392.958,11
	1.758.558,72	1.497.506,80	1.803.020,75	1.461.924,13	2.439.080,06
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ (Β + Γ + Δ + Ε)	181.004.128,72	182.041.631,11	186.672.495,95	185.912.485,04	187.703.689,14
<u>ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΤΑΞΕΩΣ ΧΡΕΩΣΤΙΚΟΙ</u>					
2. Χρεωστικοί λογαριασμοί Προϋπολογισμού	43.915.260,11	52.842.106,94	54.361.198,92	50.392.588,75	52.027.102,86
4. Λοιποί λογαριασμοί τάξεως	0,00	0,00	158,90	140,60	140,60
	43.915.260,11	52.842.106,94	54.361.357,82	50.392.729,35	52.027.243,46

ΠΑΘΗΤΙΚΟ

	<u>Χρήση 2015</u>	<u>Χρήση 2014</u>	<u>Χρήση 2013</u>	<u>Χρήση 2012</u>	<u>Χρήση 2011</u>
A. ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ					
<u>I. Κεφάλαιο</u>	145.572.782,40	145.572.782,40	130.269.476,43	130.269.476,43	130.269.476,43
II. Διαφορές αναπροσαρμογής - Επιχορηγήσεις					
1. Διαφορές από αναπροσαρμογή αξίας τίτλων	0,00	0,00	0,00	0,00	36.348,21
3. Δωρεές	361.278,89	361.278,89	310.982,84	239.201,79	239.201,79
4. -Επιχορηγήσεις επενδύσεων	41.324.598,79	40.034.554,38	41.132.040,07	41.023.649,15	41.210.627,96
-Επιχορηγήσεις από το πρόγραμμα εξόφλησης ληξιπροθέσμων από επενδύσεις	0,00	0,00	5.742.067,56		
-Επιχορηγήσεις από το πρόγραμμα εξόφλησης ληξιπροθέσμων από λειτουργικές δαπάνες	0,00	0,00	3.787.523,91		
	41.685.877,68	40.395.833,27	50.972.614,38	41.262.850,94	41.486.177,96
III. Αποθεματικά Κεφάλαια					
3. α) Ειδικά αποθεματικά	129.470,38	129.470,38	129.470,38	129.470,38	129.470,38
β) Ειδικά αποθεματικά από απόκτηση ακινήτων λόγω εφαρμογής κοιν. συντελεστή	4.370.945,30	4.370.945,30	4.208.846,04	3.782.662,52	
	4.500.415,68	4.500.415,68	4.338.316,42	3.912.132,90	129.470,38
IV. Αποτελέσματα εις νέο					
<u>Υπόλοιπο ελλειμμάτων χρήσεως εις νέο</u>	-1.759.703,08	-1.350.638,09	-3.036.716,67	-2.860.897,54	-2.090.569,19
Υπόλοιπο ελλειμμάτων προηγούμενων χρήσεων	-24.473.067,82	-23.122.429,73	-20.085.713,06	-17.224.814,92	-15.134.245,73
	-26.232.770,90	-24.473.067,82	-23.122.429,73	-20.085.712,46	-17.224.814,92
Σύνολο ιδίων κεφαλαίων (AI+AII+AIV)	165.526.304,86	165.995.963,53	162.457.977,50	155.358.747,81	154.660.309,85
B. ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΚΙΝΔΥΝΟΥΣ & ΕΞΟΔΑ					
<u>1. Προβλέψεις για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία</u>	972.783,97	823.456,80	779.757,93	716.925,59	821.782,92
<u>2. Λοιπές προβλέψεις</u>	1.114.002,05	1.114.002,05	1.824.806,35	1.205.816,68	1.205.816,68
	2.086.786,02	1.937.458,85	2.604.564,28	1.922.742,27	2.027.599,60
Γ. ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ					
<u>I. Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις</u>					
2. Δάνεια	6.668.959,55	7.472.450,28	9.594.520,92	10.283.660,46	8.477.215,05
	6.668.959,55	7.472.450,28	9.594.520,92	10.283.660,46	8.477.215,05

II. Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις

1. Προμηθευτές	3.557.806,33	3.819.249,64	8.619.604,22	14.350.719,23	15.938.310,68
5. Υποχρεώσεις από φόρους - τέλη	81.484,14	362.706,69	62.805,68	55.010,30	49.422,01
6. Ασφαλιστικοί οργανισμοί	159.601,09	546.430,26	246.856,17	514.201,64	562.384,33
7. Μακροπρόθ. υποχρ. πληρωτ. στην επόμενη χρήση	808.141,80	610.253,12	673.113,29	650.000,00	1.025.892,48
8. Πιστωτές διάφοροι	1.459.598,01	817.292,53	742.634,71	1.758.831,27	1.673.438,23
8β. Επιταγές πληρωτέες στην επόμενη χρήση	97.434,66	519,92	562.205,56	369.233,31	343.816,17
Σύνολο Βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων	6.164.066,03	6.156.452,16	10.907.219,63	17.697.995,75	19.593.263,90

Σύνολο υποχρεώσεων (ΓΙ+ΓΙΙ)

12.833.025,58	13.628.902,44	20.501.740,55	27.981.656,21	28.070.478,95
----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------

Δ. ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΟΙ ΛΟΓ/ΣΜΟΙ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ

1. Έσοδα επόμενων χρήσεων	78.172,47	53.952,74	705.062,50	200.000,00	240.000,00
2. Έξοδα χρήσεως δουλευμένα	479.839,79	425.353,55	403.151,12	449.339,35	2.705.300,74
	558.012,26	479.306,29	1.108.213,62	649.339,35	2.945.300,74

ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ (Α + Β + Γ + Δ)

181.004.128,72	182.041.631,11	186.672.495,95	185.912.485,64	187.703.689,14
-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------

ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΤΑΞΕΩΣ ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΙ

2. Πιστωτικοί λογαριασμοί Προϋπολογισμού	43.915.260,11	52.842.106,94	54.361.198,92	50.392.588,75	52.027.102,86
4. Λοιποί λογαριασμοί τάξεως	0,00	0,00	158,90	140,60	140,60
	43.915.260,11	52.842.106,94	54.361.357,82	50.392.729,35	52.027.243,46

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΧΡΗΣΕΩΣ

	<u>Χρήση 2015</u>	<u>Χρήση 2014</u>	<u>Χρήση 2013</u>	<u>Χρήση 2012</u>	<u>Χρήση 2011</u>
I. Αποτελέσματα εκμεταλλεύσεως					
1. Έσοδα από πώληση αγαθών και υπηρεσιών	8.325.257,13	8.913.088,68	9.449.116,01	8.408.758,24	9.491.470,11
2. Έσοδα από φόρους-εισφορές-πρόστιμα-προσαυξήσεις	1.013.990,03	885.828,13	1.155.423,69	1.150.001,08	1.115.984,41
3. Τακτικές επιχορηγήσεις από κρατικό προϋπολογισμό	11.337.058,26	10.855.099,53	10.617.405,79	8.889.617,33	12.939.911,16
	20.676.305,42	20.654.016,34	21.221.945,49	18.448.376,65	23.547.365,68
Μείον :					
Κόστος αγαθών και υπηρεσιών	20.498.425,87	20.953.503,83	23.583.506,08	23.329.319,37	28.081.284,70
Μικτά αποτελέσματα (πλεόνασμα) εκμεταλλεύσεως	177.879,55	-299.487,49	-2.361.560,59	-4.880.942,72	-4.533.919,02
Πλέον :	<u>20.923.356,96</u>	<u>21.076.059,65</u>	<u>21.582.281,51</u>	<u>19.867.450,66</u>	<u>25.627.868,12</u>
1. Άλλα έσοδα δραστηριότητας	247.051,54	422.043,31	360.336,02	1.419.074,01	2.080.502,44
Σύνολο	424.931,09	122.555,82	-2.001.224,57	-3.461.868,71	-2.453.416,58

Μείον					
1. Έξοδα διοικητικής λειτουργίας	2.948.224,54	2.935.687,13	2.990.877,97	3.240.918,05	3.907.952,33
3. Έξοδα λειτουργίας δημοσίων σχέσεων	225.608,13	318.351,81	295.239,58	254.520,77	246.264,50
	<u>3.173.832,67</u>	<u>3.254.038,94</u>	<u>3.286.117,55</u>	<u>3.495.438,82</u>	<u>4.154.216,83</u>
Μερικά αποτελέσματα (ζημίες) εκμεταλλεύσεως	-2.748.901,58	-3.131.483,12	-5.287.342,12	-6.957.307,53	-6.607.633,41
Πλέον :					
3. Πιστωτικοί τόκοι & συναφή έσοδα	36.814,43	50.118,51	30.857,30	10.611,91	56.091,74
	<u>-2.712.087,15</u>	<u>-3.081.364,61</u>	<u>-5.256.484,82</u>	<u>-6.946.695,62</u>	<u>-6.551.541,67</u>
Μείον					
2. Προβλέψεις υποτιμήσεως τίτλων & χρεογράφων	13.629,50	22.368,79	14.781,00	60.228,25	0,00
3. Χρεωστικοί τόκοι & συναφή έξοδα	249.480,38	381.729,88	421.015,90	493.139,48	462.491,41
	<u>263.109,88</u>	<u>404.098,67</u>	<u>435.796,90</u>	<u>553.367,73</u>	<u>462.491,41</u>
Ολικά αποτελέσματα (ζημίες) εκμεταλλεύσεως	-2.975.197,03	-3.485.463,28	-5.692.281,72	-7.500.063,35	-7.014.033,08
II. Έκτακτα αποτελέσματα					
Πλέον:					
1. Έκτακτα & Ανόργανα έσοδα	3.439.318,47	3.522.179,39	3.552.452,84	3.312.664,60	3.756.122,15
2. Έκτακτα κέρδη	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
3. Έσοδα προηγούμενων χρήσεων	1.066.526,78	1.290.744,10	790.035,51	506.188,68	1.771.024,02
4. Έσοδα από προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων	0,00	822.693,11	250.781,42	1.450.451,40	909.957,87
	<u>4.505.845,25</u>	<u>5.635.616,60</u>	<u>4.593.269,77</u>	<u>5.269.304,68</u>	<u>6.437.104,04</u>
Μείον :					
1. Έκτακτα & Ανόργανα έξοδα	75.034,95	230.632,73	0,00	202.947,08	84.257,32
2. Έκτακτες ζημίες	80.571,26	0,01		0,00	31.234,11
3. Έξοδα προηγούμενων χρήσεων	1.019.435,42	1.030.641,92		427.191,79	1.398.148,72
4. Προβλέψεις για έκτακτους κινδύνους και έξοδα	2.095.035,86	2.210.861,42	1.937.704,72	630.138,87	1.513.640,15
	<u>3.270.077,49</u>	<u>3.472.136,08</u>	<u>1.937.704,72</u>	<u>1.260.277,74</u>	<u>3.027.280,30</u>
	<u>1.235.767,76</u>	<u>2.163.480,52</u>	<u>2.655.565,05</u>	<u>4.639.165,81</u>	<u>4.923.463,89</u>
Οργανικά & Έκτακτα Αποτελέσματα (κέρδη)	-1.739.429,27	-1.321.982,76	-3.036.716,67	-2.860.897,54	-2.090.569,19
Μείον :					
Σύνολο αποσβέσεων παγίων στοιχείων	6.041.453,89	6.335.664,16	6.324.890,28	6.754.981,16	6.482.133,82
Μείον : Οι από αυτές ενσωματωμένες στο λειτουργικό κόστος	6.041.453,89	6.335.664,16	6.324.890,28	6.754.981,16	6.482.133,82
	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>
ΚΑΘΑΡΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ (έλλειμμα) ΧΡΗΣΕΩΣ προ φόρου	-1.739.429,27	-1.321.982,76	-3.036.716,67	-2.860.897,54	-2.090.569,19
	<u>25.466.016,64</u>	<u>26.761.794,76</u>	<u>26.206.408,58</u>	<u>25.147.367,25</u>	<u>32.121.063,90</u>

ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΙΑΘΕΣΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

	<u>Χρήση 2015</u>	<u>Χρήση 2014</u>	<u>Χρήση 2013</u>	<u>Χρήση 2012</u>	<u>Χρήση 2011</u>
Καθαρά αποτελέσματα (έλλειμμα) χρήσεως	-1.739.429,27	-1.321.982,76	-3.036.716,67	-2.860.897,54	-2.090.569,19
Μείον Φόρος εισοδήματος χρήσης	-20.273,81	-28.655,33			
Καθαρά αποτελέσματα (έλλειμμα) χρήσεως μετά φόρου	-1.759.703,08	-1.350.638,09	-3.036.716,67	-2.860.897,54	-2.090.569,19
(-):Υπόλοιπο αποτελεσμάτων (ελλειμμάτων) προηγούμενων χρήσεων	-24.473.067,82	-23.122.429,73	-20.085.713,06	-17.224.814,92	-15.134.245,73
Έλλειμμα εις νέο	-26.232.770,90	-24.473.067,82	-23.122.429,73	-20.085.712,46	-17.224.814,92

Π2. ΠΙΝΑΚΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΚΟΙΝΟΥ ΜΕΓΕΘΟΥΣ

Ε Ν Ε Ρ Γ Η Τ Ι Κ Ο										
	Χρήση 2015	Χρήση 2014	Χρήση 2013	Χρήση 2012	Χρήση 2011	Χρήση 2015	Χρήση 2014	Χρήση 2013	Χρήση 2012	Χρήση 2011
						%	%	%	%	%
ΕΞΟΔΑ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ	1.122.116,96	1.688.583,91	1.984.302,41	1.293.171,63	1.637.627,37	0,62	0,93	1,06	0,70	0,87
ΠΑΓΙΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	170.048.296,51	171.367.531,98	175.000.272,34	176.233.299,11	176.941.464,70	93,95	94,14	93,75	94,79	94,27
ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	8.075.156,53	7.488.008,42	7.884.900,45	6.924.090,17	6.685.517,01	4,46	4,11	4,22	3,72	3,56
ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΟΙ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ	1.758.558,72	1.497.506,80	1.803.020,75	1.461.924,13	2.439.080,06	0,97	0,82	0,97	0,79	1,30
ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ	181.004.128,72	182.041.631,11	186.672.495,95	185.912.485,04	187.703.689,14	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Π Α Θ Η Τ Ι Κ Ο										
ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ						%	%	%	%	%
ΚΕΦΑΛΑΙΟ	145.572.782,40	145.572.782,40	130.269.476,43	130.269.476,43	130.269.476,43	80,43	79,97	69,79	70,07	69,40
ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ	41.685.877,68	40.395.833,27	50.972.614,38	41.262.850,94	41.486.177,96	23,03	22,19	27,31	22,19	22,10
ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ	4.500.415,68	4.500.415,68	4.338.316,42	3.912.132,90	129.470,38	2,49	2,47	2,32	2,10	0,07
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΕΛΛΕΙΜΑ	-26.232.770,90	-24.473.067,82	-23.122.429,73	-20.085.712,46	-17.224.814,92	-14,49	-13,44	-12,39	-10,80	-9,18
ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	2.086.786,02	1.937.458,85	2.604.564,28	1.922.742,27	2.027.599,60	1,15	1,06	1,40	1,03	1,08
ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ	6.668.959,55	7.472.450,28	9.594.520,92	10.283.660,46	8.477.215,05	3,68	4,10	5,14	5,53	4,52
ΒΡΑΧΥΠΡΟΘΕΣΜΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ	6.164.066,03	6.156.452,16	10.907.219,63	17.697.995,75	19.593.263,90	3,41	3,38	5,84	9,52	10,44
ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΟΙ ΛΟΓ/ΜΟΙ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ	558.012,26	479.306,29	1.108.213,62	649.339,35	2.945.300,74	0,31	0,26	0,59	0,35	1,57
ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ	181.004.128,72	182.041.631,11	186.672.495,95	185.912.485,64	187.703.689,14	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ ΑΠΟ ΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΧΡΗΣΗΣ										
ΑΠΟ ΤΕΛΕΣΜΑ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ						%	%	%	%	%
1. ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΠΩΛΗΣΗ ΑΓΑΘΩΝ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	8.325.257,13	8.913.088,68	9.449.116,01	8.408.758,24	9.491.470,11	40,26	43,15	44,53	45,58	40,31
2. ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΦΟΡΟΥΣ, ΕΙΣΦΟΡΕΣ, ΠΡΟΣΤΙΜΑ	1.013.990,03	885.828,13	1.155.423,69	1.150.001,08	1.115.984,41	4,90	4,29	5,44	6,23	4,74
3. ΤΑΚΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ	11.337.058,26	10.855.099,53	10.617.405,79	8.889.617,33	12.939.911,16	54,83	52,56	50,03	48,19	54,95
ΣΥΝ. ΠΩΛΗΣΕΙΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	20.676.305,42	20.654.016,34	21.221.945,49	18.448.376,65	23.547.365,68	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
ΚΟΣΤΟΣ ΑΓΑΘΩΝ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	20.498.425,87	20.953.503,83	23.583.506,08	23.329.319,37	28.081.284,70	99,14	101,45	111,13	126,46	119,25
ΜΙΚΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ	177.879,55	-299.487,49	-2.361.560,59	-4.880.942,72	-4.533.919,02	0,86	-1,45	-11,13	-26,46	-19,25
ΧΡΕΩΣΤΙΚΟΙ ΤΟΚΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΑΦΗ ΕΞΟΔΑ	249.480,38	381.729,88	421.015,90	493.139,48	462.491,41	1,21	1,85	1,98	2,67	1,96
ΚΑΘΑΡΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΧΡΗΣΕΩΣ (ΕΛΛΕΙΜΑ) ΠΡΟ ΦΟΡΩΝ	-1.739.429,27	-1.321.982,76	-3.036.716,67	-2.860.897,54	-2.090.569,19	-8,41	-6,40	-14,31	-15,51	-8,88

Π3. ΠΙΝΑΚΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΩΝ ΑΝΑ ΚΑΤΟΙΚΟ

ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ ΑΝΑ ΚΑΤΟΙΚΟ												
ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ ΑΝΑ ΚΑΤΟΙΚΟ	ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ 2015		ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ 2014		ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ 2013		ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ 2012		ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ 2011		Μ.Ο	
Λειτουργικά Έσοδα / Κάτοικο	20.923.356,96	205,63	21.076.059,65	207,13	21.582.281,51	212,10	19.867.450,66	195,25	25.627.868,12	251,86	21.815.403,38	214,40
	101753		101753		101753		101753		101753		101753	
Ίδια Έσοδα / Κάτοικο	9.586.298,70	94,21	9.821.205,89	96,52	10.458.653,86	102,78	12.692.664,18	124,74	12.687.956,96	124,69	11.049.355,92	108,59
	101753		101753		101753		101753		101753		101753	
Λειτουργικά Έξοδα / Κάτοικο	23.672.258,54	232,64	24.207.542,77	237,90	26.869.623,63	264,07	26.824.758,19	263,63	32.235.501,53	316,80	26.761.936,93	263,01
	101753		101753		101753		101753		101753		101753	
Αποτέλεσμα ανά Κάτοικο (Πλεόνασμα ή Έλλειμμα)	-1.739.429,27	-17,09	-1.321.982,76	-12,99	-1.099.011,95	-10,80	-2.860.897,54	-28,12	-2.090.569,19	-20,55	-1.822.378,14	-17,91
	101753		101753		101753		101753		101753		101753	
Επιχορηγήσεις / Κάτοικο	11.337.058,26	111,42	10.855.099,53	106,68	10.617.405,79	104,34	8.889.617,33	87,36	12.939.911,16	127,17	10.927.818,41	107,40
	101753		101753		101753		101753		101753		101753	
Πάγιο Ενεργητικό / Κάτοικο	170.048.296,51	1.671,19	171.367.531,98	1.684,15	175.000.272,34	1.719,85	176.233.299,11	1.731,97	176.941.464,70	1.738,93	173.918.172,93	1.709,22
	101753		101753		101753		101753		101753		101753	
Σύνολο Ενεργητικού / Κάτοικο	181.004.128,72	1.778,86	182.041.631,11	1.789,05	186.672.495,95	1.834,57	185.912.485,04	1.827,10	187.703.689,14	1.844,70	184.666.885,99	1.814,85
	101753		101753		101753		101753		101753		101753	
Ίδια Κεφάλαια / Κάτοικο	165.526.304,86	1.626,75	165.995.963,53	1.631,36	162.457.977,50	1.596,59	155.358.747,81	1.526,82	154.660.309,85	1.519,96	160.799.860,71	1.580,30
	101753		101753		101753		101753		101753		101753	
Μακροπρόθεσμα Δάνεια ανά Κάτοικο	6.668.959,55	65,54	7.472.450,28	73,44	9.594.520,92	94,29	10.283.660,46	101,06	8.477.215,05	83,31	8.499.361,25	83,53
	101753		101753		101753		101753		101753		101753	
Συνολικά Έσοδα / Κάτοικο	25.466.016,64	250,27	26.761.794,76	263,01	26.206.408,58	257,55	25.147.367,25	247,14	32.121.063,90	315,68	27.140.530,23	266,73
	101.753		101.753		101.753		101.753		101.753		101.753	

Π4. ΠΙΝΑΚΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΩΝ ΔΟΜΗΣ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ

ΔΕΙΚΤΕΣ ΔΟΜΗΣ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ	ΧΡΗΣΗ 2011		ΧΡΗΣΗ 2012		ΧΡΗΣΗ 2013		ΧΡΗΣΗ 2014		ΧΡΗΣΗ 2015		Μ.Ο	
Ξένα Κεφάλαια / Ίδια Κεφάλαια	31.015.779,69	20,05	28.630.995,56	18,43	21.609.954,17	13,30	14.108.208,73	8,50	13.391.037,84	8,09	108.755.975,99	13,53
	154.660.309,85		155.358.747,81		162.457.977,50		165.995.963,53		165.526.304,86		803.999.303,55	
Δείκτης Δανειακής Επιβάρυνσης	31.015.779,69	16,52	28.630.995,56	15,40	21.609.954,17	11,58	14.108.208,73	7,75	13.391.037,84	7,40	108.755.975,99	11,78
	187.703.689,14		185.912.485,64		186.672.495,95		182.041.631,11		181.004.128,72		923.334.430,56	
Ίδια Κεφάλαια / Σύνολο Ενεργητικού	154.660.309,85	82,40	155.358.747,81	83,57	162.457.977,50	87,03	165.995.963,53	91,19	165.526.304,86	91,45	803.999.303,55	87,08
	187.703.689,14		185.912.485,64		186.672.495,95		182.041.631,11		181.004.128,72		923.334.430,56	
Δείκτης Συνολικών Υποχρεώσεων	28.070.478,95	109,29	27.981.656,21	140,77	20.501.740,55	94,86	13.628.902,44	64,51	12.833.025,58	61,23	103.015.803,73	94,28
	25.683.959,86		19.878.062,57		21.613.138,81		21.126.178,16		20.960.171,39		109.261.510,79	

Π5. ΠΙΝΑΚΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΩΝ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΚΗΣ ΤΑΧΥΤΗΤΑΣ

ΔΕΙΚΤΕΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΚΗΣ ΤΑΧΥΤΗΤΑΣ	ΧΡΗΣΗ 2011		ΧΡΗΣΗ 2012		ΧΡΗΣΗ 2013		ΧΡΗΣΗ 2014		ΧΡΗΣΗ 2015		Μ.Ο	
Κυκλοφοριακή Ταχύτητα Απαιτήσεων	25.627.868,12	4,65	19.867.450,66	4,39	21.582.281,51	5,13	21.076.059,65	6,23	20.923.356,96	11,62	109.077.016,90	5,62
	5.512.178,88		4.524.085,09		4.205.597,91		3.382.646,96		1.800.656,26		19.425.165,10	
Κυκλοφοριακή Ταχύτητα Ενεργητικού	25.627.868,12	13,65	19.867.450,66	10,69	21.582.281,51	11,56	21.076.059,65	11,58	20.923.356,96	11,56	109.077.016,90	11,81
	187.703.689,14		185.912.485,64		186.672.495,95		182.041.631,11		181.004.128,72		923.334.430,56	
Κυκλοφοριακή Ταχύτητα Παγίων	25.627.868,12	14,57	19.867.450,66	11,34	21.582.281,51	12,40	21.076.059,65	12,37	20.923.356,96	12,37	109.077.016,90	12,62
	175.856.539,97		175.244.950,84		174.026.705,07		170.416.333,50		169.110.727,53		864.655.256,91	

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική

Αλαμπάνος, Ν. (2007), *Ανάλυση Οικονομικών Καταστάσεων Ομάδων Ο.Τ.Α. για τις 3 Τελευταίες Χρήσεις 2003-2005*, Εθνική Σχολή Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Αθήνα.

Αλεξόπουλος, Η. (2008), *Οικονομική Ανάλυση Απολογισμών Πρωτοβάθμιων Ο.Τ.Α. για τα Έτη 2005-2006-2007 - Μία Συγκριτική Μελέτη 12 Ο.Τ.Α. της Αττικής*, Εθνική Σχολή Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Αθήνα.

Βασιλείου, Δ. και Ηρειώτης, Ν. (2008), *Χρηματοοικονομική Διοίκηση Θεωρία & Πρακτική*, Εκδόσεις Rosili, Αθήνα.

Γεωργαλά, Β. (2014), *Χρηματοοικονομική Ανάλυση Δήμων Χαλκιδέων και Καρύστου του Νομού Εύβοιας*, ΑΤΕΙ Θεσσαλονίκης / Σχολή Διοίκησης και Οικονομίας / Τμήμα Λογιστικής, Θεσσαλονίκη.

Γκίκας, Δ. (2002), *Η Ανάλυση και οι Χρήσεις των Λογιστικών Καταστάσεων*, Εκδόσεις Μπένου, Αθήνα.

Ζυμταρούδη, Μ. (2016), *Χρηματοοικονομική Ανάλυση των Δήμων: Ιάσμου, Μαρόνειας - Σαπών, Μύκης Μετά την Εφαρμογή του Νόμου του Καλλικράτη*, Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Τοπική και Περιφερειακή Ανάπτυξη και Αυτοδιοίκηση», Κομοτηνή.

Καραντάνου, Ε. (2011), *Θεσμικό Πλαίσιο και Νομοθεσία για τα Οικονομικά των Δευτεροβάθμιων Ο.Τ.Α.*, Εθνική Σχολή Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Αθήνα.

Κοέν, Σ. (2006), *Πανεπιστημιακές Σημειώσεις Λογιστικής Δημοσίου Τομέα*, Εκδόσεις ΟΠΑ, Αθήνα.

Κρασούλης, Η. (2016), *Μελέτη Βιωσιμότητας – Ανάλυση Οικονομικής Κατάστασης Δήμου Ξάνθης*, Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Τοπική και Περιφερειακή Ανάπτυξη και Αυτοδιοίκηση», Θεσσαλονίκη.

Λαζαρίδης, Ι. και Παπαδόπουλος, Δ. (2010), *Χρηματοοικονομική Επιχειρήσεων*, Θεσσαλονίκη.

Λιάπης, Σ. (2009), *Το Αυτοδιοικητικό Οικονομικό Τοπίο*, Εκδόσεις ΕΓΚΡΙΤΟΣ Α.Ε. , Αθήνα.

Μακρυδημήτρης, Α. (2008), *Δημόσια Διοίκηση, Στοιχεία Διοικητικής Οργάνωσης*, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα – Θεσσαλονίκη.

Μπατσινίλας, Ε. και Πατατούκας, Κ. (2012), *Σύγχρονη Ανάλυση και Διερεύνηση των Οικονομικών Καταστάσεων*, Εκδόσεις Σταμούλη, Αθήνα.

Νιάρχος, Ν. (2004), *Χρηματοοικονομική Ανάλυση Λογιστικών Καταστάσεων*, Εκδόσεις Σταμούλη, Αθήνα.

Νικολόπουλος, Κ. (2004), *Οικονομική Διοίκηση και Διαχείριση των ΟΤΑ*, Έκδοση ιδίου, Χαλκίδα.

Παυλοπούλου, Γ. (2009), *Η Χρηματοοικονομική Διαχείριση των Δήμων μέσω των Προϋπολογισμών*, Πανεπιστήμιο Πατρών / Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων, Πάτρα.

Σαββαΐδου, Κ. (2009), *Οικονομική Διοίκηση και Διαχείριση των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης*, Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα.

Σαββαΐδου, Κ. και Καραγιάνης, Σ. (2011), *Οικονομική Διοίκηση και Λογιστικό Σημειώσεις*, Εθνική Σχολή Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Αθήνα.

Σακέλλης, Ε. (2003), *Το Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο - Τόμος Α΄*, Εκδόσεις Σακέλλη, Αθήνα.

Σακέλλης, Ε. (2003), *Το Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο - Τόμος Β΄*, Εκδόσεις Σακέλλη, Αθήνα.

Σακέλλης, Ε. (2003), *Το Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο - Τόμος Γ΄*, Εκδόσεις Σακέλλη, Αθήνα.

Σακέλλης, Ε. (2003), *Το Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο - Τόμος Δ΄*, Εκδόσεις Σακέλλη, Αθήνα.

Ξενόγλωσση

Cohen, S., Kaimenaki, E. and Zorgios, Y. (2007), *Assessing IT as a Key Success Factor for Accrual Accounting Implementation in Greek Municipalities*, Financial Accountability and Management, Vol. 23, No. 1, pp. 91–111.

Hood, C. (1995), *The New Public Management in the 1980's: Variations on a Theme*, Accounting Organizations and Society, Vol. 20, No. 2/3, pp. 93-109.

Ruth, G. (2003), *Ανάλυση Οικονομικών Καταστάσεων*, Εκδόσεις Παρατηρητής, Θεσσαλονίκη.

Διαδικτυακοί Τόποι / Ιστοσελίδες

Ελληνική Στατιστική Αρχή, (2017), *Απογραφή Πληθυσμού – Κατοικιών 2011* [online] Διαθέσιμο στη διεύθυνση: <http://www.statistics.gr/2011-census-pop-hous> [Πρόσβαση 04 Αυγούστου 2017]

Υπουργείο Εσωτερικών, (2017), *Κωδικοποίηση των Διαφορών μεταξύ του Απλογραφικού και του Διπλογραφικού Συστήματος* [online] Διαθέσιμο στη διεύθυνση: <http://www.ypes.gr/diplografiko/vima5.htm> [Πρόσβαση 04 Αυγούστου 2017]

Δήμος NET ΜΕΠΕ. (2017), *Έσοδα ΟΤΑ* [online] Διαθέσιμο στη διεύθυνση: http://dimosnet.gr/?MDL=pages&Alias=ESODA_OTA [Πρόσβαση 04 Αυγούστου 2017]

Δήμος Κορδελιού – Ευόσμου (2017), *Φυσιογνωμία*, [online] Διαθέσιμο στη διεύθυνση: http://www.kordelioevosmos.gr/index.php?option=com_content&task=view&id=331&Itemid=493 [Πρόσβαση 04 Αυγούστου 2017]

Νομοθεσία

Ν.3463/2006 (ΦΕΚ 114 Α'), *Δημοτικός και Κοινοτικός Κώδικας*, Εκδόσεις Εθνικό Τυπογραφείο, Αθήνα.

Ν.3852/2010 (ΦΕΚ 87 Α'), *Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης*, Εκδόσεις Εθνικό Τυπογραφείο, Αθήνα.

Ν.4111/2013 (ΦΕΚ 18 Α'), *Συνταξιοδοτικές Ρυθμίσεις, Τροποποιήσεις του Ν.4093/2012*, Εκδόσεις Εθνικό Τυπογραφείο, Αθήνα.

Π.Δ.315/1999 (ΦΕΚ 302 Α'), *Περί ορισμού του περιεχομένου και του χρόνου ενάρξεως της εφαρμογής του Κλαδικού Λογιστικού Σχεδίου Δήμων και Κοινοτήτων (Ο.Τ.Α. Α' Βαθμού)*, Εκδόσεις Εθνικό Τυπογραφείο, Αθήνα.

Β.Δ.17-5/1959 (ΦΕΚ 114 Α'), *Περί Οικονομικής Διοίκησης και Λογιστικού των Δήμων και Κοινοτήτων*, Εκδόσεις Εθνικό Τυπογραφείο, Αθήνα.

ΚΥΑ 7028/2004 (ΦΕΚ 253 Β'), *Καθορισμός του Τύπου του Προϋπολογισμού των Δήμων και Κοινοτήτων*, Εκδόσεις Εθνικό Τυπογραφείο, Αθήνα.

ΚΥΑ 4604/2005 (ΦΕΚ 163 Β'), *Τροποποίηση των Διατάξεων του Κλαδικού Λογιστικού Σχεδίου των*

ΟΤΑ Α΄ Βαθμού, Εκδόσεις Εθνικό Τυπογραφείο, Αθήνα.

ΚΥΑ 43093/2010 (ΦΕΚ 1153 Β΄), *Καθορισμός του ανώτατου ορίου του συνολικού χρέους δήμου που προβαίνει σε δανεισμό, ως ποσοστού των συνολικών εσόδων του*, Εκδόσεις Εθνικό Τυπογραφείο, Αθήνα.